

Sreda, 26. februar 2003.

Svedok Herbert Okun (Herbert Okun)

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.05 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

**SUDIJA MEJ:** Izvolite gospodine Najs (Nice).

**TUŽILAC NAJS:** Nekoliko važnih pitanja. Prvo, svedok Vasiljković je nazvao prošle nedelje i izneo je vrlo oštre optužbe na račun Tužilaštva, ako se Pretresno veće toga seća i on je to ponovio i čak veličao u štampi. To je sasvim neprikladno. Tužilaštvo nije iznelo nikakve komentare u vezi sa tim. Međutim, Pretresno veće treba da zna da pošto je on otišao prošle nedelje, i kada je bilo moguće da se locira, obavešten je ne samo da više neće biti kontaktiran u vezi sa njegovim svedočenjem, već i da će biti izvršena istraga u vezi sa optužbama koje je izneo i tražiće se od njega da u tome učestvuje. I to je i dalje naš stav. Mi ćemo da obavestimo Pretresno veće o istrazi koja je u toku. Drugo, mi očekujemo odluku u vezi sa svedokom po Pravilu 92bis, to je svedok C-032. On će uskoro da dođe tako da ćemo moći da čujemo nešto o tome.

**SUDIJA MEJ:** C-032, da li je to u velikoj grupi koju smo imali?

**TUŽILAC NAJS:** Bojim se da će mi biti potrebna pomoć mojih kolega.

**SUDIJA MEJ:** Pravni savetnik nas podseća da je to u poslednjem zahtevu. Možda biste mogli to da pogledate danas.

**TUŽILAC NAJS:** Vrlo sam vam zahvalan, ja ću to da pogledam. Danas ću da dolazim i odlazim, jer imam da obavim neka proceduralna pitanja, ali će gospođa Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff) da bude tu ako bude bilo potrebno. Zatim treća stvar. Podnesak u vezi sa Vukovom će biti spreman danas

i želim da se time bavim. Zatim tu je dalji izvještaj u vezi sa novinama, crnogorskim novinama o kojima ste hteli da obavimo istragu, o članku koji je tamo objavljen. Nismo u prilici da vam kažemo nešto više o tome, ali ćemo verovatno danas ili uskoro biti u prilici da podnesemo izvještaj u vezi sa tim. Gospodin Grum (Groome) će preuzeti sledećeg svedoka.

**SUDIJA MEJ:** Bojim se da imam problema sa svojim slušalicama. Da, izvolite.

**TUŽILAC GRUM:** Tužilaštvo poziva ambasadora Okuna, Herberta Okuna (Herbert Okun). Dok čekamo na svedoka da bude uveden da imamo tri kompleta dokaznih predmeta sa kojima ću da radim. Molim da sada dobijemo broj dokaznog predmeta. Prvi komplet je grupa dokumenata Ujedinjenih nacija (United Nations) i to je fascikla sa mekim plavim omotom. Drugi je sedam svezaka u kojoj su dnevnići o Vensovoj (Cyrus Vance) misiji u bivšoj Jugoslaviji od oktobra 1991. godine do maja 1992. godine. I zatim, treći komplet je devet svezaka ambasadora Okuna u vreme njegovog boravka u bivšoj Jugoslaviji, odnosno kada je kopredsedavao Međunarodnoj konferenciji u bivšoj Jugoslaviji (International Conference on the Former Yugoslavia) od septembra 1992. godine do maja 1993. godine.

**SUDIJA MEJ:** Molim da gospodin ambasador da svečanu izjavu.

**SVEDOK OKUN:** Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

**SUDIJA MEJ:** Molim vas, izvolite sedite. Možda možemo sada da damo broj dokaznog predmeta.

**sekretar:** Svezak jedan će biti dokazni predmet Tužilaštva 396, svezak dva će biti dokazni predmet 397, a svezak tri dokazni predmet 398.

**SUDIJA MEJ:** Svedok ima ograničeno vreme i treba da to imamo na umu. Je li tako?

**TUŽILAC GRUM:** Da, časni Sude.

**SUDIJA MEJ:** Dakle, svedok treba da završi do petka ujutro.

**TUŽILAC GRUM:** Ne, on treba da završi do petka posle podne. On ima predavanja u ponedeljak, ali me je obavestio da ako bude neophodno, on može i da odloži časove u ponedeljak.

**SUDIJA MEJ:** Imamo još jednog svedoka kojeg moramo da ubacimo sutra?

**TUŽILAC GRUM:** Da.

**SUDIJA MEJ:** Dakle, u suštini imamo dva dana, možda malo više. Ako to imate na umu prilikom obavljanja glavnog ispitivanja mogli biste da budete što ekspeditivniji.

**TUŽILAC GRUM:** Da bismo bili ekspeditivni tokom glavnog ispitivanja, ima nekoliko sastanaka koji se pominju u rezimeu i ja neću o tome tražiti svedočenje uživo pošto dnevnik to jasno opisuje. Ja bih hteo da skrenem pažnju Pretresnog veća na konkretne delove dnevnika u vezi sa kojim neću postavljati konkretna pitanja ambasadoru.

**SUDIJA MEJ:** Gospodine ambasadore, ako vi u bilo kom trenutku budete želeli pauzu recite nam i mi ćemo prekinuti sa radom.

**TUŽILAC GRUM:** Pre nego što počnem hteo bih takođe da obavestim Pretresno veće da ćemo ponovo koristiti "Senkšen" (Sanction) sistem koji smo koristili ranije. Dakle, iako Pretresno veće ima delove dnevnika mi ćemo takođe koristiti taj kompjuterski program koji omogućava da se taj deo dnevnika pojavi na ekranu.

**SUDIJA MEJ:** To se zove *Sanction* sistem?

#### **GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM**

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** *Sanction II* je kompjuterski program koji to stavlja na ekran. Ambasadore Okun, hteo bih da počnemo tako što ću vas pitati nešto o vašem iskustvu u diplomatiji. Da bismo to obavili što brže ja ću vas zamoliti da pogledate dokazni predmet Tužilaštva 396, tabulator 1, on će se nalaziti pred vama. Možete li da nam kažete da li prepoznajete ono šta se nalazi na ekranu? Molim da se uključi ekran za ambasadora.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, vidim.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li prepoznajete šta je to?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta je to?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je moja biografija u knjizi "Ko je ko u Americi" (Who is who in America).

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste to pročitali i da li je to tačno?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jeste sa jednom manjom izmenom.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Koja je to izmena?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ono što piše za 2001. godinu gde piše da sam član Odbora za kontrolu narkotika (INCB, International Narcotics Control Board) u Ujedinjenim nacijama. Međutim, moj mandat se završio 2000. godine tako da ja više nisam član tog Odbora. Inače, sve ostalo je tačno.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, možete li da nam ukratko opišete, odnosno ja mogu da vam pročitam deo koji se odnosi na vašu karijeru i vi mi recite da li se sa tim slažete ili ne slažete. Da li je tačno da ste vi imali dugu karijeru u međunarodnoj diplomatiji, da ste bili u diplomatiji Sjedinjenih Američkih Država (United States of America) od 1955. godine do 1991. godine?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I da ste početkom šezdesetih godina služili u američkoj ambasadi u Moskvi (Moscow) tokom kubanske krize i da ste bili odgovorni tokom oktobra 1962. godine za prevođenje pisama Hruščova (Nikita Sergejevich Krushchev) za predsednika Kenedija (John F. Kennedy)? Zatim da ste kasnije bili takođe u delegaciji Sjedinjenih Američkih Država na drugoj rundi strateškim pregovorima o ograničenju naoružanja "SALT" (Strategic Arms Limitation Talks). Da li je to tačno?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Tačno je.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kada ste prvi put postali ambasador?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** 1980. godine u Saveznoj Republici Nemačkoj (GDR, German Democratic Republic).

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Koliko dugo ste obavljali tu funkciju?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Služio sam na toj funkciji u Berlinu (Berlin) od 1980. godine do 1983. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Od 1985. godine do 1989. godine koju funkciju ste obavljali?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Bio sam zamenik stalnog ambasadora Sjedinjenih Američkih Država u Ujedinjenim nacijama.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Od 1991. godine do 1997. godine, da li ste obavljali funkciju specijalnog savetnika zamenika ličnog izaslanika Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija (United Nations)?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kojim ste se pitanjima bavili u vezi sa tim?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Od 1991. godine do 1993. godine primarno sam se bavio Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom. Od 1993. godine do 1997. godine radili smo primarno ili gotovo ekskluzivno na sporu između Grčke (Greece) i Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Od septembra 1992. godine do maja 1993. godine da li ste vi bili zamenik kopredsedavajućeg Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Od 1996. godine do 1997. godine da li ste bili specijalni savetnik Međunarodne komisije o nestalim osobama u bivšoj Jugoslaviji (ICMP, International Commission on Missing Persons)?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to je tačno.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pored toga šta se nalazi u tabulatoru 1, dokaznog predmeta Tužilaštva 396 o čemu smo sad razgovarali, da li ste vi takođe i predavali?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam to ukratko opišete?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Tokom devedesetih godina najvećim delom sam bio gostujući profesor iz međunarodnog prava na "Pravnom

fakultetu Jejl" (Yale Law School) u Konektikatu (Connecticut), Sjedinjene Američke Države, a trenutno sam predavač o međunarodnim odnosima, međunarodnom pravu i međunarodnim institucijama na "Fakultetu međunarodnih odnosa Džon Hopkinson Univerzitet" (John Hopkins University) u Vašingtonu (Washington D.C.).

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore Okun, u ovoj fazi zamoliću vas da nešto detaljnije opišete ulogu i odgovornosti koje ste vi imali u Jugoslaviji tokom devedesetih godina.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sekretar Vens i ja smo bili predstavnici Generalnog sekretara UN-a i prvobitna odgovornost je počela u oktobru 1991. godine kada je došlo do teških borbi u Hrvatskoj i mi smo prvobitno otišli da vidimo situaciju, da ustanovimo činjenice i da onda odredimo i preporučimo generalnom sekretaru i Savetu bezbednosti Ujedinjenih nacija (UN Security Council) u kom pravcu treba da se deluje. U Bosni situacija je bila složenija i teža i tu se situacijom bavila Konferencija, ali ponovo mi smo dali preporuke šta treba u principu raditi. A onda zatim, kada je u pitanju Makedonija, došlo je do spora između Grčke i Makedonije i mi smo pokušali i uspeali da postignemo mirni dogovor.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pre devedesetih godina, da li ste ikada bili u Jugoslaviji ili ste imali posla u vezi sa Jugoslavijom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam to opišete?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Prvi put sam otišao u Jugoslaviju 1957. godine kao turista. Putovao sam po celoj zemlji. Sredinom sedamdesetih godina, konkretno 1973. godine i 1974. godine bio sam savetnik vrhovnog komandanta, zapovjednika NATO-a koji je bio stacioniran na Mediteranu, odnosno u Napulju (Naples), i imao sam konkretnu odgovornost da posmatram i izveštavam o situaciji u Jugoslaviji u to vreme.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li poznajete gospodina Miloševića?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kada ste ga prvi put sreli?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Prvi put je to bilo u decembru 1990. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam ukratko opišete pod kakvim okolnostima ste se sreli sa gospodinom Miloševićem u to vreme?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Ja sam putovao sa grupom viših američkih zvaničnika i poslovnih ljudi, uključujući i bivšeg državnog sekretara Vensa. I to je bilo pod pokroviteljstvom jedne neprofitne organizacije i njihova je funkcija bila da deluju sa institucijama na slobodnom tržištu koje nastaju u bivšim komunističkim zemljama i u vezi sa tim smo se sreli i razgovarali o političkoj situaciji u Jugoslaviji.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste se pored gospodina Miloševića sastali i sa drugim saveznim i republičkim zvaničnicima?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, sreo sam se sa svima njima.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Vaša prva misija u tom području u kojoj ste obavljali funkciju zamenika specijalnog izaslanika generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, možete li da nam opišete kakva je to bila misija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ona je počela početkom oktobra 1991. godine i potrajala sve do juna 1992. godine. Najteži period je bio između oktobra i januara kada je sekretar Vens postigao prekid neprijateljstava u Hrvatskoj i ulazak mirovnih snaga.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pre nego što počnemo da govorimo o konkretnim sastancima u vezi sa tom misijom, možete li da nam pomognete tako što ćete da nam kažete šta je bila kulminacija, šta je bio rezultat te serije misija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Kulminacija je bila to što smo postigli 2. januara 1992. godine sporazum i primenu tog sporazuma o prekidu sukoba, prekidu vatre i kasnije je to rezultiralo i krajem rata i prekidom neprijateljstava u Hrvatskoj.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Nakon te serije misija, da li ste onda krenuli na drugu seriju misija u tom regionu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam kažete kada je to bilo i kakav je bio mandat te serije misija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Vratili smo se ponovo, sekretar Vens i ja, na samom početku oktobra, dakle, prvih dana oktobra 1992. godine kada su počele borbe u Bosni i Hercegovini. Ali sa Londonskom konferencijom (The

London Conference) u avgustu 1992. godine, koja je kasnije vodila ka Međunarodnoj konferenciji o Jugoslaviji septembra 1992. godine, mi smo praktično sve vreme učestvovali i bavili se sukobom u Bosni i Hercegovini i još uvek se bavili pitanjima mirovnih akcija, mirovnih operacija u Hrvatskoj.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Koja je bila kulminacija ili rezultat ove serije misija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sama konferencija je bila kulminacija, kako vi to nazivate, a to je bio razvoj i prezentacija stranama političkog sporazuma za sukob u Bosni i Hercegovini, takozvani Vens-Ovenov mirovni plan (Vance-Owen Plan).

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je taj plan, taj Vens-Ovenov mirovni plan, na kraju prihvaćen? Da li su ga sve strane prihvatile?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Nije.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Koja strana ga nije prihvatila ili odbacila?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Bosanskih Hrvati su ga prihvatili i bosanski Muslimani su ga prihvatili, ali je kasnije, na kraju bosanski Srbi su ga odbacili.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Tokom ove dve misije, ove dve serije misija, da li ste vi vodili beleške o sastancima koje ste imali sa glavnim akterima?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam opišete kakav metod ste primenjivali u vođenju zabeleški?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ja sam vodio zabeleške o svim sastancima kojima smo prisustvovali u vreme kada je dolazilo do tih sastanaka. Dakle, dnevnic, te sveske su ovde pored mene sa strane. Ja sam to radio redovno.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li onda može da se kaže da za svaku misiju postoji pojedinačna sveska koju ste vi u to vreme stvorili i u koju ste unošili beleške?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to je tačno. Na taj sam način organizovao vođenje beleški.



**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je zabeležen svaki sastanak u vašem dnevniku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, svaki sastanak kojem sam prisustvovao.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A vi ste jedini autor tog materijala koji se nalazi u vašem dnevniku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Vaše beleške su vođene istovremeno kada su održavani sastanci?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li dnevnici odražavaju izjave mnogih glavnih političkih i vojnih rukovodilaca koji su učestvovali u raspadu Jugoslavije između ostalog i predstavnike savezne vlasti u Jugoslaviji, zatim republičke vlasti, lokalne vođe u Hrvatskoj, predstavnike bosanskih Hrvata, bosanskih Muslimana, bosanskih Srba, zatim Albanaca na Kosovu, Makedonaca i Crnogoraca? Da li to odražava sve te sastanke?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ti dnevnici takođe beleže trenutke kada ste vi i sekretar Vens obavestili te vođe o zločinima koji su počinjeni, koje su počinili ljudi na njihovoj strani i pod njihovom kontrolom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Vrlo često.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Tokom tih sastanaka koje ste imali da li su i druge strane vodile beleške?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Povremeno su neke druge strane vodile beleške, ponekad jesu, ponekad nisu.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je vaš dnevnik predstavljao osnovu na kojoj je sekretar Vens podnosio izveštaj generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta ste uradili sa dnevnicima pošto ste završili svoje misije?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Zadržao sam ih kod sebe.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li su oni objavljeni ili su bili predmet nekog rada?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste voljni da ih stavite na raspolaganje Pretresnom veću da ih koristi kao dokaz u ovom predmetu ili bilo kom drugom predmetu pred ovim Sudom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da biste pomogli Pretresnom veću, u čitanju dnevnika, da li ste vi radili sa predstavnicima Tužilaštva da bi se napravio jedan rečnik u kome se nalaze izrazi koje ste vi koristili u svom dnevniku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesam.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim da se ambasadoru pokaže dokazni predmet tužilaštva 396, tabulator 2 i želim da kažem Pretresnom veću da fusnota 3 u rezimeu izjave svedoka sadrži ispravke u poslednjem minutu, ispravke koje se odnose na stenografske greške koje je ambasador Okun primetio sinoć. I to se odnosi i na rečnik i na njegovu izjavu. Ambasadore, da li ste vi napravili ovaj rečnik da biste pomogli Pretresnom veću da razume čitanje vašeg dnevnika?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jesam.

**SUDIJA KVON:** Vi ste govorili o rezimeu ovog svedoka?

**TUŽILAC GRUM:** Da, ima stenografskih grešaka, grešaka u kucanju i to se nalazi u fusnoti 3, a rezime ovog svedoka je obeležen u tabulatoru 15 ovog istog dokaznog predmeta.

**SUDIJA MEJ:** Znači fusnota 3.

**TUŽILAC GRUM:** To je na strani 4.

**SUDIJA MEJ:** Hvala.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da li ste vi takođe radili sa Tužilaštvom da biste napravili jedan indeks značajnijih sastanaka koji se pominju u ovom dnevniku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pogledajte molim vas, dokazni predmet Tužilaštva 396, tabulator 4, ne, izvinjavam se, tabulator 3. Da li je to indeks važnijih sastanaka koji ste napravili u saradnji sa Tužilaštvom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Sada želim da vam postavim pitanja o nekim konkretnim sastancima. Primetićete da ću preskočiti prvi sastanak iz rezimea i idem direktno na paragraf 13 rezimea svedočenja ovog svedoka. Ambasadore, sastanak 13. oktobra 1991. godina, da li ste se tada sastali sa gospodinom Miloševićem u njegovoj kancelariji?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Tokom vaših sastanaka sa gospodinom Miloševićem recite nam na kojem jeziku ste govorili?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa obično smo govorili engleski, on veoma dobro govori engleski.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je nekada bio prisutan prevodilac, koliko vi možete da se setite?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Mislim da ne.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je gospodin Milošević mogao da vidi kako vi pravite beleške na sastancima sa njim?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Svakako.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim vas da nam ukratko opišete šta se događalo na tom prvom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa na tom prvom sastanku, to je bio sastanak na kojem je bio i tadašnji predsednik savezne vlade Ante Marković i general Kadijević. Na tom sastanku predsednik Milošević je pozdravio mene i sekretara Vensa na ljubazan način i zatim razgovarao o situaciji u zemlji. Sekretar Vens je imao neka pitanja, a gospodin Milošević je na njih odgovorio. Konkretno rekao nam je, odnosno odrekao se svake odgov-

ornosti ili kontrole nad JNA ili nad krnjim Predsedništvom. Dosta opširno je govorio o zločinima koji se čine nad Srbima u Hrvatskoj.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste vi i sekretar Vens u jednom trenutku pokušali da verifikujete neke od informacija koje vam je dao gospodin Milošević na tom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Jeste li uspeli da odgovorite da li su informacije bile istinite ili neistinite?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa kad je reč o kontroli nad JNA i krnjim Predsedništvom činjenica je da je predsednik Milošević bio faktor koji je kontrolisao, kontrolisao je JNA *de facto*, a takođe je kontrolisao i krnje Predsedništvo Jugoslavije. Bila je to tada zapravo Srbija i Crna Gora. On je definitivno bio čovek koji je imao stvari u svojim rukama. Nikada nismo uspeli da potvrdimo njegove informacije o tome kako se ubijaju na hiljade Srba. Naravno, bilo je ubijenih Srba u Hrvatskoj, ali najveći broj žrtava tada su bili Hrvati koje su ubijali Srbi. Prema tome, situacija je bila obrnuta od one koju je gospodin Milošević opisao.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste se nakon sastanka sa gospodinom Miloševićem sastali sa generalom Kadijevićem ili generalom Adžićem istog dana?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM:** Časni Sude, neću ambasadoru postavljati konkretna pitanja o tome, ali skrećemo pažnju Pretresnom veću na beleške iz dnevnika koje se odnose na taj sastanak.

**SUDIJA MEJ:** Kako bi to moglo da uđe u spis i kako bi mi mogli lakše da se snađemo u tom celom materijalu, bilo bi dobro da nam u ovakvoj prilici spomenete gde stoji taj deo u dnevniku na koji mislite. Evo vidim prvi sastanak koji ste spomenuli. Dobro, znači dnevnik je dokazni predmet 397, tabulator1.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Tako je. I to se nalazi na strani 47 po brojevima strana dnevnika, jer je prvi set dnevnika numerisao sam ambasador Okun. Dakle, dokazni predmet 397, tabulator 1, strana 47. A prvi sastanak sa predsednikom vlade Antom Markovićem koji sam preskočio nalazi se

spomenut u dokaznom predmetu 397, tabulator 1, strana 43. Ambasadore, kad govorimo o sastanku koji ste imali sa generalom Kadijevićem, na kojoj strani u vašem dnevniku se nalaze beleške o tom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa vidim da to počinje na strani 54, a završava na strani 63. Dakle, od 54 do 63 strane. To je znači svezak broj 1 koji se odnosi na Vensovu misiju.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pogledajte sada molim vas dokazni predmet 396, tabulator 4. Da li prepoznajete šta je na toj fotografiji? Molim da se to stavi na grafoskop.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, prepoznajem ovu sliku.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta se vidi na toj slici?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Na toj slici vidimo se predsednik Milošević i ja kako razgovaramo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A gde je to snimljeno, da li se sećate?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je snimljeno u njegovoj kancelariji.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je to snimljeno tokom jednog od sastanaka koji ste imali sa gospodinom Miloševićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, najverovatnije. Najverovatnije u decembru 1991. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Hvala. A sada bih želeo da skrenem vašu pažnju na nacrt Karingtonove platforme od 18. oktobra 1991. godine. To je događaj koji ste u vašem dnevniku zabeležili na strani 131. Možete li da opišete Pretresnom veću šta je to bio nacrt Karingtonove (Peter Carrington) konvencije?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa takozvani nacrt Karingtonove konvencije bila je kulminacija Konferencije Evropske zajednice (European Community) o Jugoslaviji. Tokom celog sukoba u Hrvatskoj i tokom prvih šest meseci sukoba u Bosni, znači od leta 1991. godine do septembra 1992. godine tekli su diplomatski pregovori kojima je cilj bio pronalaženje rešenja, a koje je vodila Evropska zajednica. I konferencija koja je sazvana tim mehanizmom, na kojoj su učestvovalе sve jugoslovenske strane, zvala se Konferencija o Jugoslaviji iako je u štampi nazivana i drugačije. Lord

Karington, bivši britanski ministar spoljnih poslova, predsedavao je Konferencijom. 18. oktobra posavetovavši se sa svim stranama u Jugoslaviji, lord Karington je prezentirao plan za sveobuhvatno rešenje jugoslovenskog sukoba i taj je dokument, ako se ne varam, bio nazvan "Dogovoreni opšti dogovor" (Agreed General Settlement).

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Želim da vam pokažem sada dokazni predmet Tužilaštva 396, tabulator 5. Recite nam da li prepoznajete taj dokument?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. To je dokument od 18. oktobra 1991. godine koji je došao od lorda Karingtona. Ispričavam se, nisam pravilno nazvao ovaj dokument, to nije bio dogovor nego "Aranžman za sveobuhvatno rešenje" (Arrangements for General Settlement). Tako se dokument zove. Dakle, bio je to jedan okvirni dokumenat, okvirni sporazum za postizanje mirovnog sporazuma.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li su sve strane usvojile ovaj dogovor?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Usvojile su ga sve jugoslovenske republike, osim jedne.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Koja republika ga je odbila?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Srbija.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta je učinila srpska delegacija 18. oktobra 1991. godine?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Delegacija Srbije je izašla sa Konferencije. Dakle, oni su ustali i fizički izašli iz sale za konferenciju.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste vi tada formirali neko mišljenje o značaju toga šta se dogodilo 18. oktobra 1991. godine?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesam.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Recite nam?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** U to vreme smatrao sam da srpski izlazak iz sale za konferencije predstavlja težak udarac Konferenciji i signalizira činjenicu da samo Srbija među jugoslavenskim republikama želi da se nastavi rat.

**SUDIJA MEJ:** Možete li da se setite gde je Konferencija održana? Ima mnogo konferencija u ovom predmetu tako da pokušavamo da izvršimo sistematizaciju.

**SVEDOK OKUN:** Samo trenutak časnih Sude. Ime konferencije bilo je Konferencija o Jugoslaviji. Ali, često se ta zvala konferencija zvala po gradu u kojem je održana. Ovaj sastanak u oktobru 1991. godine održan je u Hagu (The Hague) i zato su u štampi često tu konferenciju zvali Haška mirovna konferencija. Razlog zbog kojeg je Konferencija održana u Hagu je to što je holandska vlada u to doba bila na čelu rotirajućeg Predsedništva Evropske zajednice. Kad se 1. januara 1992. godine Predsedništvo premestilo u Portugal (Portugal) Konferencija o Jugoslaviji preselila se u Brisel (Brussels) i od tada je poznata kao Briselska mirovna konferencija u štampi i u javnosti. Ali, to je uvek bila Konferencija o Jugoslaviji i mi smo je uvek tako zvali, odnosno Konferencija koju je sazivala Evropska zajednica, a kojom predsedava lord Karington.

**SUDIJA MEJ:** Mi smo o ovome već čuli svedočenje, ali ne ovako jasno kao što to sada čujemo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da li su i druge konferencije dobile popularna imena po tome gde su održane, a koje spadaju unutar te inicijative Evropske zajednice, Konferencije o Jugoslaviji? Spomenuli ste Hašku i Briselsku konferenciju. Da li ih je bilo još?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pa recite nam koje su to?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Bilo ih je još nekoliko. Kad je izbio sukob u Bosni i Hercegovini u martu 1992. godine lord Karington imenovao je jednog veoma sposobnog portugalskog ambasadora Žoze de Kutiljera (Jose Cutileiro) da održi jednu manju konferenciju koja se bavila konkretno sukobom u Bosni i Hercegovini. Sećate se da je Konferencija o Jugoslaviji bila opšteg karaktera, dakle odnosila se na celu Jugoslaviju. Zato je lord Karington zamolio ambasadora Kutiljera da radi konkretno na Konferenciji za Bosnu. Ta podkonferencija često se zove Kutiljerova konferencija ili Lisabonska konferencija (The Lisbon Conference) zavisno od toga gde bi se sastajali. Ali bila je, dakle, to jedna podkonferencija Karingtonove konferencije o Jugoslaviji. Bio je to mogli bismo da kažemo bosanski dodatak.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ima li još konferencija koje spadaju pod Konferenciju o Jugoslaviji?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa, zadnju konferenciju sazvala je britanska vlada u avgustu 1992. godine u vreme kada se predsedništvo Evropske zajednice nalazilo u britanskim rukama. To je bila finalna konferencija te inicijative koju je sponzorovala Evropska zajednica.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li može da se kaže da je u jednom trenutku pošto se Konferencija o Jugoslaviji završila došlo do šireg fronta konferencija o Jugoslaviji i to organizovanih ne samo od same Evropske zajednice nego i od drugih nacija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Bilo ih je. Ujedinjene nacije su tada sve više i više počeli da se bave time.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kako se zovu te konferencije koje su započele pošto je Konferencija o Jugoslaviji završila sa radom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa kao što sam već rekao odmah po Londonskoj konferenciji u avgustu 1992. godine, u stvari na Londonskoj konferenciji donesena je odluka da se završi sa inicijativom Evropske zajednice i iz Londonske konferencije proizišla je kombinovana inicijativa Evropske zajednice i Ujedinjenih naroda. To je bila Međunarodna konferencija za bivšu Jugoslaviju koja je počela sa radom u septembru 1992. godine i nastavila sa radom sve negde do 1995. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Za razliku od Konferencije o Jugoslaviji, da li je Međunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji imala neku bazu odakle se, gde se obavljala, gde se obavljao najveći deo poslova?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, ta Konferencija je imala sedište gde se obavljao najveći deo poslova.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se ta Konferencija obično zove Konferencija ICFY, po skraćenici Konferencije?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Tako je. Usput rečeno, sedište Konferencije bilo je u Ženevi (Geneva).

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Idemo sada na 6. novembar 1991. godine. Da li ste se tada sastali sa saveznim premijerom Antom Markovićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.



**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim vas da otvorite vaš dnevnik na toj strani. Koja je to misija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bila naša druga misija u Jugoslaviju.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** To je dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 2 strana 32. Molim vas da nam prvo ukratko opišete šta se dogodilo na tom sastanku sa predsednikom vlade Antom Markovićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je izneo neke važne izjave i komentare o situaciji. Nama se barem činilo da su to značajni komentari. Rekao nam je "da savezna vojska JNA sve više i više postaje srbizirana", tako se on izrazio, dakle da postaje vojska Srbije. Također je spomenuo da se Srbi u Bosni i Hercegovini ponašaju na jedan secesionistički način i da predsednici Tuđman i Milošević nameravaju da podele Bosnu međusobno, odnosno između Srbije i Hrvatske. Spomenuo je takođe da Evropska zajednica još uvek smatra da problem može da se brzo reši, ali da on misli da oni jako greše i da je problem složeniji nego što je Evropska zajednica smatrala. Mislim da je takođe rekao da JNA naoružava u Bosni i Hercegovini pripadnike srpskih neregularnih jedinica i paravojnih formacija.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Želeo bih sada da skrenem vašu pažnju na gornju polovinu strane 32. Molim da nam objasnite neke od skraćenica koje ste koristili kada ste radili vaše beleške kako bi Pretresno veće moglo tačno da videti na šta se vaše beleške odnose. Prvo imamo CRV i tu stojim brinem se o Srbiji i Hrvatskoj. Što znači "CRV"?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa to je sekretar Vens, njegovo je puno ime bilo Sajrus Robert Vens (Cyrus Robert Vance), pa sam iskoristio njegove inicijale.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Usput rečeno, da li je sekretar Vens u međuvremenu umro?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, nažalost, to je istina.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ispod toga stoji "Mark" podvučeno.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** "Mark" je skraćenica za premijera Markovića.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ovaj pasus gde stoji: "Oni su već razgovarali o tome", ovde se "secesionistički" pojavljuje pod navodnicima i još neke stvari se pojavljuju pod navodnicima, a ostatak ne. Objasnite molim vas

Pretnom veću kako treba da čitaju taj tekst, šta je tekst pod navodnicima, šta je tekst koji nije pod navodnicima?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa u svim tim dnevnicima morate da imate na umu da sam ja sve te dnevnik pisao kad su ljudi govorili. Prema tome, u dnevnicima tekst koji nije pod navodnicima je gotovo doslovan citat ili veoma, veoma tačna parafraza onoga šta je rečeno, a najčešće tačno ono šta je rečeno. U prilici kad bi se nešto činilo posebno važnim i kad sam ja čuo reči kad su izrečene ja bih ih stavio u navodnike. Prema tome, sve šta stoji pod navodnike je upravo tako izrečeno i ja sam to tako i zapisao. Prema tome, ako reč secesionistički stoji pod navodnicima to znači da je on upravo tu reč i izrekao, ali i ostatak rečenice je takođe veoma tačan.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kao rezultat vaših ranijih sastanaka sa predsednicima republika i dvojnim vođama, da li ste sekretar Vens i vi formirali mišljenje o tome šta biste vi mogli da uradite šta bi moglo da bude od pomoći mirovnom procesu, odnosno mirovnim pregovorima koje je vodio lord Karington?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jesmo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Opišite nam molim vas šta ste vi tada smatrali, šta bi to moglo da bude od pomoći?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa mi smo dosta rano došli do zaključka da bi stvaranje mirovnih snaga, odnosno početak jedne mirovne operacije i dovođenje mirovnih snaga u Hrvatsku moglo u značajnoj meri da pomogne lordu Karingtonu u njegovim naporima za postizanje političkog rešenja za sukob u Hrvatskoj.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste tokom jedne od misija, ustvari povlačim to pitanje. Da li je svrha jedne od misija u Jugoslaviju bila da se te ideje predstave stranama?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. To je bilo u novembru 1991. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ko je bila prva osoba kojoj ste predstavili vaše ideje?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Prva osoba bila je predsednik Milošević.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Skrećem vašu pažnju na sastanak od 18. novembra 1991. godine. To je u vašoj trećoj svesci, dokazni predmet

Tužilaštva 397, tabulator 3, strana 40, tamo počinje sastanak. Da li je to sastanak na kojem ste te ideje predstavili gospodinu Miloševiću po prvi put?  
**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, ja ću vas zamoliti da nam opišete šta se događalo na tom sastanku, a mogu sada da spomenem da su to strane 42 i 43 na monitoru. Opišite nam, dakle, šta se dogodilo na tom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Bio je to važan i dug sastanak. Sastali smo se sa predsednikom Miloševićem i gospodinom Jovanovićem. Sastanak je trajao otprilike dva sata. Sekretar Vens i ja smo izneli parametre moguće mirovne operacije predsedniku Miloševiću.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Plan koji je predstavljen gospodinu Miloševiću, da li se taj plan značajno razlikovao od drugih mirovnih planova Ujedinjenih nacija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Na koji način?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Razlikovao se značajno od svih drugih prethodnih mirovnih operacija Ujedinjenih nacija budući da nije, budući da se nije radilo tek o običnom razdvajanju strana. Dakle, nije to bila takozvana zelena linija koja bi se povukla po liniji fronta, nego se ovde radilo o nečemu šta smo mi zvali "tehnika tintane mrlje", to jest stvaranje područja u kojima će se nalaziti mirovne snage Ujedinjenih nacija, a koja nisu bila međusobno povezana. Svrha toga je bila da se zaštiti srpsko stanovništvo i hrvatsko stanovništvo od nedaća rata. I to su kasnije postale Zaštićene zone Ujedinjenih nacija (UNPA, United Nations Protected Areas) u Hrvatskoj.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se te zone obično zovu "UNPA" zone po skraćenici?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je na tom sastanku plan u celosti detaljno objašnjen gospodinu Miloševiću?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Taj je plan njemu u potpunosti objašnjen.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I da li je on reagovao na plan?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Njegova prva reakcija je bila da je taj plan u potpunosti prihvatljiv za njega i za Jugoslaviju. Ja sam zabeležio te reči pri dnu strane 40 u dnevniku i taj citat, evo tu stoji "to je sasvim prikladno za našu situaciju u Jugoslaviji", kraj citata. To je bila prva reakcija gospodina Miloševića.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste pitali gospodina Miloševića kakva će biti reakcija generala Kadijevića na taj prijedlog?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to ga je pitao gospodin Vens.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kako je on reagovao?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Predsednik je odgovorio da će se general Kadijević složiti sa mirovnom operacijom.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da li je u tom trenutku taj plan već bio predstavljen generalu Kadijeviću ili nekom drugom ko je taj plan mogao da prenese generalu Kadijeviću?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** U redu, nastavite molim vas sa opisivanjem sastanka.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Predsednik Milošević je, kao što sam već rekao, kazao da će general Kadijević da se složiti sa planom. Razgovaralo se i o tome da li će celo bivše jugoslovensko Predsedništvo od osam članova ili krnje Predsedništvo od četiri člana biti institucija koja će da da autorizaciju, ali to zapravo nije bilo važno pitanje. Predsednik Milošević je zatim rekao: "Mi u Srbiji ne dozvoljavamo nikakve neregularne ili paravojne formacije." Ali, priznao je da barem u Krajinama ima, kako se on izrazio, "lokalnih Srba" koji pomažu JNA.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da se vratimo na trenutak. Rekli ste da je on rekao: "Mi u Srbiji ne dozvoljavamo nikakve neregularne i paravojne formacije" i to je u navodnicima. Da li su to tačne reči koje je koristio gospodin Milošević?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je u jednom trenutku postavljeno pitanje komandne strukture, pitanje gospodinu Miloševiću, koja je postojala u Krajinama u Hrvatskoj?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, postavljeno mu je pitanje o komandnoj strukturi u Krajinama u Hrvatskoj.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam kažete šta je on rekao u vezi sa tim?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je rekao da Babić i Goran Hadžić su politički i vojni rukovodioci u Krajinama u Hrvatskoj. Oni su, dakle, lokalni srpski politički i vojni lideri.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je on rekao bilo šta drugo u vezi sa ta dva čoveka?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, on je govorio o njihovom stavu prema mirovnim operacijama.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da budete malo konkretniji?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je rekao da oni neće da budu nikakav problem. On je bio prilično uveren u to i rekao je: "Možete da mi verujete da oni neće predstavljati nikakav problem u vezi sa predloženom mirovnom operacijom".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta se dalje desilo u vezi sa tim sastankom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je takođe pomenuo na tom sastanku da je nedavno uništeno i spaljeno do temelja 20 srpskih sela u Hrvatskoj.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je sekretar Vens tražio bilo kakve dodatne informacije u vezi sa tim selima?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Mi smo ga pitali da li može da nam da spisak sela ili kartu.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je on vama dao taj spisak imena sela i kartu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je rekao da će da nam dostavi karte, ali nikad ih nismo dobili.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Plan koji ste tog dana predstavili, da li je u tom planu traženo da dođe odmah do demilitarizacije u UNPA zona, dakle, u zaštićenim zonama Ujedinjenih nacija?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bila suštinska tačka tog plana, da dođe do demilitarizacije zaštićenih zona UN.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se sa gospodinom Miloševićem raspravljalo o demilitarizaciji?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I šta je on rekao?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je rekao da bi demilitarizacija mogla da potraje duže nego što smo mislili.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kako ste vi tumačili tu izjavu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ja sam je u to vreme tumačio, znam da sam stavio crvenu zvezdicu pored toga u dnevniku i podvukao to, jer sam to protumačio kao indicaciju mogućeg nepoštovanja uslova mirovne operacije.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Hteo bih da skrenem vašu pažnju na stranu 48 vašeg dnevnika koja se odnosi na kraj ovog sastanka. Da li je gospodin Milošević rekao nešto na kraju u vezi sa stavom srpske strane i JNA?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. U zaključku sastanka predsednik Milošević je rekao, ponovio "da će srpska strana i JNA prihvatiti i saglasiti se sa mirovnom operacijom UN-a".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kada je on rekao "srpska strana", koga je to sve uključivalo po vašem mišljenju?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Po našoj proceni to bi uključivalo JNA kao što je on to konkretno pomenuo, a srpska strana bi onda uključivala redovne i paravojne snage, Arkanove ljude, šešeljevce, "Bele orlove", dakle, sve te snage.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da li bi moglo da se kaže da za uspešnu primenu vašeg plana koji ste vi predložili, bilo bi potrebno da se složi veliki broj različitih strana?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da i ne.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim vas da to objasnite.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To bi zahtevalo da se jedan broj strana složi u stepenu u kojem su se izolovane neregularne jedinice borile sa drugim

neregularnim i paravojnim jedinicama. Međutim, jasno je da je tu bilo potrebno odobrenje jugoslovenske vlade, srpske vlade, hrvatske vlade, JNA, hrvatskih oružanih snaga, ali se u suštini to svodilo na odobrenje Hrvatske, dakle predsednika Tuđmana i Srbije, dakle predsednika Miloševića.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** U vreme kada je taj sastanak zaključen, da li ste vi i sekretar Vens verovali da vas je gospodin Milošević uverio u pristanak jednog broja strana i njegov lični pristanak?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam kažete za koje strane ste verovali da su prema rečima gospodina Miloševića privržene ostvarenju tog plana?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Mi smo u to vreme verovali, i ja još uvek mislim da smo ispravno to verovali, da se predsednik sam obavezao, da je obavezao jugoslovensku Vladu, JNA i paravojne snage, i redovne i neredovne snage, kao i lokalno srpsko rukovodstvo, Gorana Hadžića, Milana Babića da pomognu ostvarenju mirovne operacije.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Vi ste rekli da je to bio jedan dug sastanak. Da li je u bilo kom trenutku tog sastanka u vreme pauze ili kada je možda gospodin Milošević bez vašeg prisustva mogao da kontaktira sa nekim od tih ostalih ljudi ili strana, da li je do toga došlo?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne, mislim da on nikada nije prekinuo sastanak da bi nekome telefonirao ili da bi tražio savet od bilo koga ili bilo šta tome slično.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je on u bilo kom trenutku vama izrazio potrebu da o tim pitanjima raspravlja sa bilo kojom od tih strana i da se onda vrati vama kasnije, sa stavom te strane?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je on garancije koje vam je dao kvalifikovao izjavom koja bi bila u smislu da to zavisi od daljih pregovora ili rasprava sa ovim drugim stranama?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne. Rekao bih naprotiv, bio je prilično samouveren u onome šta je rekao.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, posle ovog sastanka koji je bio sledeći sastanak koji ste imali?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sledeći sastanak je bio sa ministrom odbrane, generalom Kadijevićem. U njegovoj pratnji je bio admiral Brovet i pukovnik Obradović.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ako mogu da skrenem pažnju Pretresnog veća na dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 3, strana 50. Ambasadore, možete li da nam opišete šta se desilo na tom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Kada smo ponovo za generala Kadijevića izložili predloženu mirovnu operaciju i on na to odgovorio vrlo brzo i kratko, on zaista nije postavljao pitanja u vezi sa bilo kojim aspektom te operacije. Njegovo principijelno pitanje je bilo koliko dugo će trebati pre nego što se donese odluka o raspoređivanju mirovnih snaga, pod tim je on mislio koliko će vremena proći od prihvatanja i sastavljanja tih snaga i naravno tome se mora dodati odobrenje Saveta bezbednosti (UN Security Council). Dakle, koliko će vremena trebati da te trupe fizički stignu u Hrvatsku. To je bilo ono za šta je on bio zabrinut.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je tokom tog sastanka general izrazio bilo kakve rezerve ili bilo kakva ograničenja u vezi sa ljudima koji su bili pod njegovom kontrolom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne. On je rekao da će JNA ispoštovati zahteve i već nam je rekao da je komandna struktura JNA kompletna i da funkcioniše, da nema nikakvih elemenata van kontrole u okviru JNA. On nam je to govorio i ranije i sada je to ponovio. Dakle, ponovo je rekao tokom te rasprave o mogućoj mirovnoj operaciji i ukazao je na još jednu stvar koju sam ja smatrao prilično značajnom. Rekao je da će vojska u celosti saradivati. Ja sam ga ovde citirao na strani 54 dnevnika u tabulatoru 3, citat, dakle: "Vojska će u celosti da saraduje", citiram "u okviru svojih kompetencija", kraj citata. Ja sam u zagradi primetio, a to je bila napomena za mene i za sekretara Vensa, napisao sam *nota bene*, "moguća rupa, mogućí propust", dakle obratiti pažnju.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Zašto ste mislili da je to mogućí propust u toj izjavi?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa to je meni bio jasan signal unapred da je moguće da dođe do akcija srpskih paravojnih i iregularnih snaga, odnosno da se takve akcije nastave.



**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li su tokom ove misije, sekretar Vens i vi, da li ste doneli odluku da posetite Vukovar?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam ukratko objasnite kako je došlo do toga i kakva je bila vaša motivacija da odete u Vukovar?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Vukovar je bio važan grad od 50.000 ili 60.000 stanovnika na Dunavu i bio je pod opsadom JNA od avgusta. Bilo je mnogo izveštaja koje smo mi primili, naravno od štampe, ali takođe od glavnih humanitarnih organizacija koje su u to vreme bile aktivne u Hrvatskoj. Bile su samo dve koje su bile ozbiljno aktivne, to je bio Međunarodni komitet crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross ) i UNHCR (UNHCR, United Nations High Commissioner for Refugees), dakle Komesarijat Ujedinjenih nacija za izbeglice. Mi smo od njih dobijali izveštaje o velikom razaranju i vrlo ozbiljnoj situaciji u Vukovaru i odlučili smo da moramo lično da vidimo šta se dešava.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I kako ste otišli u Vukovar?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Otišli smo vozilima JNA. Oni su nas odveli u oklopnim transporterima do Vukovara.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da opišete Pretresnom veću šta ste primetili, ako ste bilo šta primetili, dok ste išli prema Vukovaru?

**SUDIJA MEJ:** Pomozite nam i oko datuma.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Izvinjavam se časni Sude. Kojeg ste datuma otišli u Vukovar?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bio 19. novembar, 19. novembar 1991. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A kada je reč o referenci u dnevniku to je dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 3, strana 60. Molim vas opišite nam ono šta ste zapazili.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Na putu do grada, odmah izvan grada mogli su da se vide topovi JNA, moglo je da se vidi artiljerijsko oružje iz koga je pucano na grad. Treba da napomenem da je grad već pao prethodnog dana. Dakle, grad je pao 18. novembra, zauzele su ga snage

JNA i srpske snage i mi smo otišli odmah dan pošto je grad zauzet. Mi smo prošli kroz grad i ja bih možda mogao da vam pročitam iz svog dnevnika uz dozvolu Pretresnog veća, to su samo četiri reda.

**SUDIJA KVON:** Za zapisnik, to je na strani 62.

**SVEDOK OKUN:** Ja sam u dnevniku zapisao. "Ne vidim centar grada, ali vidi se najveći deo grada. Gotovo svaka zgrada, svaki objekat je razoren ili uništen granatama. Nekoliko uništenih tenkova na ulici. Svuda razaranja."

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pre nego što ste otišli u Vukovar da li vam je general Kadrijević rekao šta je bio vojni cilj opsade Vukovara?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta vam je rekao da je bio vojni cilj?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** General Kadrijević je rekao da je svrha napada na Vukovar da se oslobodi blokirana kasarna JNA unutar Vukovara. Moram ovde da napomenem, ja se izvinjavam, ali moram da napomenem da je general Kadrijević uvek govorio o blokadi kasarni i garnizona JNA širom Hrvatske. I mislim da je to bez sumnje bilo nešto za šta se on najviše brinuo i to pitanje je uvek sa nama pokretao.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste zbog toga tražili da vas odvedu da vidite taj blokirani garnizon?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Jesmo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam opišete šta ste primetili kada ste otišli do tog garnizona?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bio mali garnizon, vrlo mala kasarna. Praktično je bila nedirnuta i moram da kažem kada se taj mali garnizon, ta mala kasarna koja je gotovo bila netaknuta, uporedi sa gotovo potpunim razaranjem grada i okoline, to je bilo šokantno.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je u jednom trenutku sekretar Vens pokušao da uđe u bolnicu u Vukovaru?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to je bila jedna od glavnih svrha ove posete, jer mi smo bili upozoreni na moguću tragediju, na vrlo lošu situaci-

ju koja bi mogla da bude u vezi sa pacijentima i ljudima koji su se držali kao zatvorenici u vukovarskoj bolnici.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste bili prisutni kada je on pokušao da ostvari pristup bolnici?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesam.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam ukratko opišete kako je do toga došlo, kada je on pokušao da priđe bolnici?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Major JNA ga je fizički sprečio, major koji je bio komandant trupa i bio naš pratilac i to se razvilo u jednu scenu u kojoj je došlo do vrlo ljutite rasprave između sekretara Vensa i tog majora.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se sećate imena tog majora?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to je bio major Šljivančanin.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Rekli ste da ga je on fizički sprečio da ode u bolnicu. Možete li da nam malo konkretnije opišete kako ga je on fizički sprečio?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sekretar Vens, koji je bio bivši sekretar Sjedinjenih Američkih Država, imao je mnogo iskustva sa vojskom i hteo je da vidi šta se dešava. Major Šljivančanin ga je fizički blokirao, podigao pušku i sprečio ga je da prođe. To se desilo posle razgovora u kojem je Šljivančanin izneo nekoliko slabih i očigledno netačnih izjava o tome da su postavljene mine, zatim da je most dignut, jer do bolnice morao da se pređe most, jedan mali most, ali očigledno je to sve bilo netačno, jer mi smo mogli da vidimo da je most nedirnut u istom trenutku kada nam je major Šljivančanin govorio da je most uništen.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pretresno veće je nekoliko puta videlo prilično poznat deo video trake, a to je dokazni predmet Tužilaštva 342, tabulator 10, na kojem se vidi kako sekretar Vens raspravlja sa majorom Šljivančaninom u Vukovaru. Da li vam je poznat taj deo video snimka?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Video sam nekoliko video snimaka. Mislim da je sigurno napravljeno više od jednog. To je bila rasprava koja je trajala između sekretara Vensa i majora Šljivančanina. Ne znam koji deo te svađe, te rasprave je zabeležen na tom snimku. Ja sam se tamo nalazio sve vreme i znam šta se dešavalo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Dok ste bili u Vukovaru da li ste primetili i da li ste zabeležili to šta ste primetili u vezi sa srpskim paravojnim snagama u Vukovaru?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam prenesete vaša zapažanja od tog dana?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Vidim da se to nalazi na ekranu. To je na strani 62, odmah ispod onoga šta sam već čitao. Ako mogu ukratko da pročitam. "Poseta prijemnom centru" i tu sam napisao, citiram sada iz dnevnika: "Scena civila koji su plakali, ponovo ujedinjenje porodice i tako dalje. Sekretar Vens je razgovarao sa raseljenim licima. Mnogo predstavnika strane štampe na licu mesta. Centar je pun JNA i mnogih naoružanih paravojnih trupa i slično. Tipovi sa bradama tipa četnika". To su u stvari bile te paravojne snage i oni su se izmešali sa redovnim trupama. Oni su tu ćaskali, pušili cigarete.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li su te paravojne trupe bile naoružane u to vreme, ti koji su se mešali sa JNA?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, svakako.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore Okun, da li ste se vi vratili u Beograd posle vaše posete Vukovaru?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Nismo se odmah vratili. Otišli smo prvo u Zagreb, to vidim iz dnevnika, ali smo se vratili u Beograd dva dana kasnije, 21. novembra smo se vratili u Beograd.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Rekli ste nam da ste putovali vozilima JNA do Vukovara. Je li to tačno?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste se vi tako vratili i u Srbiju, dakle kopnom? Ako se toga sećate.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne. Kao što sam pomenuo to se sve nalazi u dnevniku tako da ne treba da uzimam vreme časnom Sudu. Otišli smo u Zagreb, a zatim u Sarajevo, a onda smo iz Sarajeva leteli do Beograda.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** U vreme kad ste putovali od Beograda do Vukovara da li ste prešli granicu, kontrolu na granici, između Srbije u Hrvatske?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to je moralo da se uradi da bi se iz Jugoslavije ušlo u Hrvatsku.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da opišete Pretresnom veću da li je postojala kontrola na granici na srpskoj strani?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. To je bila granica na kojoj je bila jaka patrola. To su bile trupe JNA na kontrolnom punktu, takođe srpska policija u plavim uniformama koje su bile drugačije od uniformi, maslinaste uniformi JNA tako da su odmah mogli da se razlikuju. Dakle, to je bila prava granična, pogranična kontrola.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li vam je izgledalo da je ta pogranična kontrola imala mogućnost da efikasno kontroliše ljude koji su izlazili ili ulazili preko te granice?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Svakako.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kada ste se vratili u Beograd da li ste imali sastanak sa generalom Veljkom Kadijevićem? Skrećem vašu pažnju na stranu 92 dnevnika.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kada je bio taj sastanak?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bilo 21. novembra 1991. godine, u 14.00.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** To bi bio dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 3, strana 92. Možete li da nam rezimirate šta se desilo tokom tog sastanka?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sekretar Vens je želeo da pokrene nekoliko važnih pitanja sa generalom Kadijevićem na tom sastanku. Prvo je neproporcionalna, ogromna je šteta nanesena Vukovaru navodno da bi se oslobodio mali garnizon. Drugo pitanje koje je hteo da pokrene sekretar Vens je naša poseta kasarni "Maršal Tito" pod opsadom u Zagrebu gde je bilo mnogo oficira JNA i njihovih porodica koje su Hrvati držali kao taoce. Mi smo ih posetili, održali sastanak sa njima, sastanak sa oficirima i sekretar Vens je želeo da to ispriča generalu Kadijeviću takođe.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je general Kadijević sa vama raspravljao ili da li vam je rekao nešto o tome da je u vukovarskoj kasarni nestalo vode i hrane?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jeste.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste kasnije čitali nešto o tim događajima šta je bilo protivrečno onome šta vam je general Kadijević rekao tog dana?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Čija je to bila priča?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bila priča Borisava Jovića.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam kažete kako je on opisao to pitanje i na koji način je to bilo protivrečno onome šta vam je rekao general Kadijević?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** U njegovim memoarima o raspadu Jugoslavije, vrlo gorkim memoarima, Jović, koji je bio član Predsedništva i značajan srpski rukovodilac, je napomenuo da je opsada kasarne prestala u septembru. On je to napisao u svojim memoarima.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kada kažete memoari da li mislite na njegovu knjigu "Poslednji dani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije"?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, mislim da je to naslov.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste vi i sekretar Vens spomenuti...

**SUDIJA MEJ:** Podsetite me, Borisav Jović, ko je to?

**TUŽILAC GRUM:** On je bio predsednik Predsedništva SFRJ.

**SUDIJA MEJ:** Kada? Je li otprilike u to vreme?

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da. Otprilike u to vreme. U tim istim memoarima da li se pominju iz njegove perspektive neki od sastanaka koje ste imali vi i sekretar Vens?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I da li ste ih pročitali?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, ja sam pročitao knjigu.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li su oni materijalno netačni na bilo koji način?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne. Ne bih rekao da postoje materijalne netačnosti. On je bio gorak kad je to pisao, ali je on bio čovek značajnog autoriteta kao predsednik jedne države i jedan od glavnih rukovodilaca u Srbiji i oni su kada je reč o samoj situaciji bili tačni.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Tog istog dana, 21. novembra 1991. godine, da li ste takođe imali sastanak sa gospodinom Miloševićem? Skrećem vašu pažnju na stranu 97, dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 3, strana 97.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesmo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim vas da nam ukratko opišete taj sastanak?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sekretar Vens obavestio je predsednika o groznoj situaciji koju smo zatekli u Vukovaru. Bio je prilično uznemiren time što je šteta nanešena gradu i civilnom stanovništvu u gradu bila neproporcionalna. Takođe je pokrenuo pitanje prestanka blokade kasarne sa predsednikom Miloševićem i spomenuo još nekoliko stvari.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta je predsednik Milošević rekao o opsadi Vukovara? Šta je on odgovorio na vaše opservacije o Vukovaru?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Rekao je: "Svet će shvatiti to razaranje".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je u jednom trenutku on promenio temu kako bi govorili o jednoj osobi koja se nalazila u zatvoru u Srbiji?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa govorio je o Goranu Hadžiću. Nisam siguran da je on bio zatvoren.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ne, ja ne kažem da je on bio zatvoren. Ali kažite nam, molim vas, šta je on rekao o gospodinu Hadžiću?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Mi smo o Hadžiću razgovarali već ranije. On je rekao da je Hadžić jedan dobar mladi čovek, da je on na čelu Istočne Slavonije, odnosno Istočne Krajine kako se to često zvalo, i rekao je da će on mirovne snage dočekati raširenih ruku i da sa njim nećemo imati problema.

**SUDIJA KVON:** Gospodine ambasadore, primećujem da na istoj strani stoji da je gospodin Milošević za Vukovar rekao da je "poseban slučaj". To stoji

pod navodnicama. Možete li to da mi objasnite? Jeste li pronašli taj deo u vašem dnevniku?

**SVEDOK OKUN:** Da, jesam. Mislim da je on pod time mislio, ako mogu da iznesem svoje mišljenje, da je razaranje bilo neobično teško, da je Vukovar bio najviše uništen grad tokom celih, gotovo svih borbi u Hrvatskoj. Mislim da je na to mislio kad je rekao da je to jedan poseban slučaj. Isto je tako, on verovatno imao na umu i činjenicu, koja je bila apsolutno tačna, da je u gradu bilo i srpskih civila. Ali mislim da je on u osnovi govorio o neproporcionalnom razaranju Vukovara, ako se uporedi sa navodnim razlogom za to razaranje.

**SUDIJA KVON:** Hvala.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste vi i sekretar Vens u tom trenutku, u toj fazi u novembru 1991. godine primili neke izveštaje o srpskim paravojnim aktivnostima u Bosni?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je sekretar Vens pokrenuo to pitanje sa gospodinom Miloševićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jeste. Vidim da sam ovde zapisao u vezi Bosne i Hercegovine: "Čuo sam uznemirujući izveštaj koji je dolazio odatle o aktivnostima srpskih neregularnih snaga". To je strana 98 u dnevniku.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pročitajte molim vas vašu kompletnu belešku o diskusiji sa gospodinom Miloševićem u vezi sa time i objasnite je.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Odmah nakon što je gospodin Vens rekao da je primio te uznemirujuće izveštaje u mom dnevniku stoji: "Milošević se pretvara da je iznenađen".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Dakle, da li je to bio vaš utisak koji ste stekli nakon reakcije gospodina Miloševića na to šta ste mu rekli?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam malo detaljnije objasnite šta ste tačno mislili kad ste napisali u svom dnevniku "pretvara se da je iznenađen"?



**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa meni je tada bilo sasvim jasno da je on znao šta se dešava. Bilo mi je tada nezamislivo da on ne zna šta se dešava. I smatrao sam da on glumi iznenađenost.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Samo još jedno pitanje pre nego što odemo na našu prvu pauzu. Da li je gospodin Milošević na tom sastanku, pre kraja sastanka rekao vama i sekretaru Vensu još nešto o JNA i srpskim neregularnim snagama?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Njegova završna reč na tom sastanku sadržavala je i navod da nakon što se kasarne deblokiraju, a to je bila glavna briga generala Kadijevića, oslobađanje trupa JNA, da će tada moći da počnu mirovne operacije i rekao je da nećemo imati nikakvih problema ni sa JNA, ni sa srpskim neregularnim snagama kad budemo održavali mir.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se vi sećate da je to gospodin Milošević tako doslovce rekao?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To se ne nalazi pod navodnicima u mom dnevniku, ali to je tako zapisano i to su reči koje su korištene: "Dobro, nećete imati problema sa JNA ni sa srpskim neregularnim snagama".

**TUŽILAC GRUM:** U redu. Mislim da je sada pravo vreme za pauzu.

**SUDIJA MEJ:** U redu, idemo na pauzu od pola sata. Ambasadore, moram da vas formalno upozorim da ne smete ni sa kim da razgovarate o vašem svedočenju dok se ono ne privede kraju. To se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva. Molim vas da se vratite ovamo za pola sata.

(pauza)

**SUDIJA MEJ:** Izvolite, gospodine Grum.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore ranije danas, rekli ste nam da je kulminacija vaših misija u Jugoslaviji bilo potpisivanje sporazuma o primirju čime su prestala neprijateljstva u Hrvatskoj?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Tako je.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim vas da sada pogledate dokument 396, tabulator 6. Dokument ima tri strane. Pokazaću vam zadnju stranu i recite mi da li prepoznajete taj dokument?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, prepoznajem.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta je to?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je ženevski sporazum (Geneva Accord) od 23. novembra 1991. godine kojim su ustanovljeni uslovi za prestanak neprijateljstva u Hrvatskoj. Dokument sadrži četiri tačke, "A", "B", "C" i "D".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ali pre nego što krenemo u detalje dokumenta, za potrebe zapisnika recite nam da li ste imali prilike da videte ranije prve dve strane tog dokaznog predmeta?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesam.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Objasnite nam šta su prve dve strane tog dokaznog predmeta?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa to su propratna pisma koja idu od Generalnog sekretara Savetu bezbednosti.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Znači on time šalje potpisani sporazum Savetu bezbednosti?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Budući da je dokument veoma važan, zamoliću vas da ga pročitate. I vidimo da je to na ekranu. I molim vas sada da pročitate celi dokumenat.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Dokumenat glasi ovako, ustvari prvo da kažem ko ga je potpisao. Potpisali su ga predsednici Tuđman, Milošević, general Kadijević i sekretar Vens. I u njemu stoji: "Dole potpisani su se složili da: (A) da će Hrvatska odmah ukinuti blokadu svih kasarni JNA i institucija JNA u Hrvatskoj; (B) da će JNA odmah započeti sa povlačenjem iz Hrvatske osoblja, oružja i vojne opreme iz tih kasarni i institucija i završiti taj proces u skladu sa rasporedom o kojem su se strane već dogovorile; (C) oni će odmah poslati uputstva svim jedinicama pod njihovom komandom ili političkim uticajem da poštuju bezuslovni prekid vatre koji će stupiti na snagu sutra 24. novembra i da se pobrinu da sve paravojne ili neregularne jedinice koje formalno nisu pod njihovom komandom, rukovođenjem ili

političkim uticajem takođe poštuju taj prekid vatre od naznačenog datuma; (D) oni će omogućiti dostavu humanitarne pomoći osobama na koje su uticala nedavna neprijateljstva". Zadnji paragraf. "Lord Karington nastojao da se pobrine da Međunarodna posmatračka misija učini sve šta može unutar svojih ovlašćenja i mandata kako bi se osiguralo da se primirje održi". I u potpisu su Tuđman, Milošević, Kadijević i Vens. Datirano je u Ženevi 23. novembra 1991. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je taj sporazum potpisao neko iz Saveznog Predsedništva, bilo iz punog sastava od osam osoba, bilo iz krnjeg sastava od četiri osobe?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne. Jedini potpisi su oni koji se vide na ovom dokumentu.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pa molim vas sada da idemo od potpisnika do potpisnika i da nam vi kažete šta je značio njegov potpis, koji ljudi su taj potpis trebali da ispoštuju.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Predsednik Tuđman, koji je bio predsednik Republike Hrvatske, svojim je potpisom obavezao Republiku Hrvatsku da deblokira kasarne JNA i da nastavi sa dopremom humanitarne pomoći. To su paragrafi "A" i "D".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** General Kadijević, koga je obavezivao njegov potpis i šta su ti ljudi trebali da učine?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa, general Kadijević se svojim potpisom obavezao na izvršenje paragrafa "B" i u manjoj meri "C", najviše "B", onaj deo koji se tiče povlačenja JNA iz zemlje.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A koga je potpis gospodina Miloševića trebao da obaveže i na šta?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Potpis predsednika Miloševića obavezao je njega lično i jugoslovensku stranu na izvršenje paragrafa "B", "C" i "D". To jest povlačenje JNA, upućivanje uputstava svim političkim i vojnim jedinicama neregularnim snagama i paravojnim formacijama, iz paragrafa "C", da poštuju prekid vatre i u paragrafu "D", dostava humanitarne pomoći.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je o tome razgovarano sa gospodinom Miloševićem pre nego što je on potpisao sporazum?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, svakako.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A sada, pitao bih vas ...

**SUDIJA KVON:** Ambasadore, da li je to bilo vaše tumačenje ili je gospodin Milošević nešto rekao u tom smislu u to vreme?

**SVEDOK OKUN:** Ne, to nije bilo tumačenje. Ja znam da smo ja i sekretar Vens bili sigurni da je na taj način shvatio uslove Ženevskog sporazuma, čiji su se sastanci održali u Ženevi. Trajali su više sati i to je jedan kratak i meni se čini sasvim jasan dokument.

**SUDIJA KVON:** Ali mislio sam na ovo šta ste rekli da se gospodin Milošević obavezao da sprovede u delo paragraf "B". Da li je on to rekao?

**SVEDOK OKUN:** Šta ste rekli, "B" ili "D"?

**SUDIJA KVON:** "B", povlačenje JNA.

**SVEDOK OKUN:** On je nama to u više navrata rekao i to se podrazumevalo, da potpisi predsednika Miloševića i predsednika Tuđmana, da su to glavni potpisi. Oni su bili šefovi država svojih zemalja i to je bilo jasno svima prisutnima.

**SUDIJA KVON:** Hvala.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Jeste li bili prisutni prilikom potpisivanja ovog dokumenta?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Bio sam prisutan pre i posle toga, ali ja mislim da sam u vreme potpisivanja nadgledao umnožavanje samog dokumenta. Nisam siguran da li sam bio prisutan.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li vi danas da Pretresnom veću identifikujete koji od ovih potpisa pripada gospodinu Miloševiću?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim vas da nam ga opišete. Gde se nalazi?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je srednji potpis od tri potpisa u gornjem redu. Sajrus Vens se nalazi u donjem redu ispod potpisa predsednika Tuđmana.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A sada želim da skrenem vašu pažnju na sastanak sa gospodinom Miloševićem od 2. decembra 1991. godine. Pogledajte, molim vas, vaše dokumente, vaše dnevničke beleške i recite nam da li ste imali sastanak sa gospodinom Miloševićem? Upućujem pažnju Pretresnog veća na dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 4, strana 30.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, sastali smo se 2. decembra. Sastanak je trajao više od tri sata.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam kažete koja je bila svrha tog sastanka?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Vratili smo se u Njujork (New York) kako bi o razvoju događaja obavestili generalnog sekretara i Savet bezbednosti nakon što je ženevski sporazum potpisan 23. novembra. Nedelju dana posle toga vratili smo se u Jugoslaviju, 1. decembra i sastali smo se sa predsednikom Miloševićem odmah po našem povratku. Namera je bila da se razgovara o situaciju na terenu u Hrvatskoj. Borbe su se nastavljale i trebali smo da nastavimo ozbiljne razgovore o toj situaciji.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li vam je gospodin Milošević rekao da je on dan nakon potpisivanja sporazuma, dan nakon što je on potpisao ženevski sporazum sa nekim stupio u kontakt?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. On je rekao da je dan po potpisivanju Ženevskog sporazuma stupio u kontakt sa Hadžićem i Babićem. Rekao je da će oni poštovati sporazum i da je on osigurao njihov pristanak. Njegove reči su bile: "Obećao sam i učinio sam to". Time je mislio da kaže: "Obećao sam vama i gospodinu Vensu da ću osigurati njihov pristanak i to sam i učinio".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je u jednom trenutku tokom sastanka sa gospodinom Miloševićem sekretar spomenuo pitanje dalmatinske obale?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, tačno je. Pitao je predsednika šta se tamo dešava zato jer su se na dalmatinskoj obali vodile borbe, posebno oko Dubrovnika, Zadra i drugih hrvatskih gradova.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta je gospodin Milošević rekao sekretaru Vensu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Rekao je da Srbi nemaju veze sa Dalmacijom i da pošto se deblokiraju kasarne JNA u Hrvatskoj vojska će ostaviti Dubrovnik na miru.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je u to vreme sekretar Vens sa predsednikom Miloševićem pokrenuo pitanje izveštaja o srpskim paravojnim aktivnostima u Krajini?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jeste.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I šta je na to rekao predsednik Milošević?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je promenio temu.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** On je promenio temu na šta?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Rekao nam je da su nedugo pre toga hrvatske trupe ušle u Pakrac. To je grad u Zapadnoj Slavoniji, da su oni nosili uniforme JNA i da su poubijali ljude u Pakracu i, opšte govoreći, stvorili haos.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je u jednom trenutku sekretar Vens sa gospodinom Miloševićem razgovarao o mogućnosti da nasilje nastave naoružani Srbi, dakle paravojne ili lokalne snaga?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, o tome se razgovaralo. Sekretara Vensa posebno su brinuli pripadnici paravojnih formacija i neregularne srpske snage.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim vas da nam pročitate šta piše u vašem dnevniku o tome.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Na strani 32, pošto je postavljeno to pitanje, predsednik Milošević je rekao da kad je reč o paravojsci i neregularnim snagama da problem kontrole nad njima neće više postojati pošto počnu mirovne operacije. Rekao je da će Goran Hadžić i Milan Babić poštovati preuzete obaveze. Sekretar Vens je zatim rekao da veruje predsedniku i da od njega očekuje da ispuni to obećanje, to jest da se predsednik Milošević pobrine da se Hadžić i Babić povinuju uslovima mirovnih operacija i predsednik Milošević je odgovorio: "Iskoristiću svoj uticaj, nisam njihov

gospodar, ali siguran sam da će da urade ono šta obećaju". I sekretar Vens je posle toga ponovo pročitao naglas onaj deo ženevskog sporazuma koji se odnosi na paravojne snage zato što je znao da gospodin Milošević kontroliše i da je odgovoran za paravojne snage. Videćete to na strani 93, tu piše: "CRV čita iz sporazuma".

**SUDIJA KVON:** Strana 33?

**SVEDOK OKUN:** Da, izvinjavam se. Dakle, na strani 33 stoji: "Vens čita ženevski sporazum o paravojski i tako dalje". Dakle, to je napravio zato kako bi to ponovo ušlo u zapisnik i kako bi se utvrdilo znanje gospodina Miloševića o tome ko kontroliše paravojsku.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I šta je gospodin Milošević rekao pošto je sekretar Vens pročitao taj deo ženevskog sporazuma?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Predsednik Milošević je utvrdio da oni poštuju prekid vatre i da jedna mala grupa, bezopasna grupa, da je ta grupa dala izjavu kojom se protivi prekidu vatre. Rekao je takođe da niko ne napada Osijek i tvrdio da su Srbi poklani u Vukovaru i da masovne grobnice, ili kako se on izrazio, da su kolektivne grobnice upravo pronađene. To je na strani 33.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je gospodin Milošević ikada rekao gde se konkretno nalaze ti kolektivni grobovi sa srpskim žrtvama?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ne, nije. Nije nama.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Želim sada da skrenem vašu pažnju, izvinjavam se. Da li je gospodin Milošević još nešto rekao u vezi Hadžićeve kontrole nad paravojskom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Rekao je da ih Hadžić drži pod kontrolom.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li vam je dao procenat paravojske koja se nalazi pod kontrolom Hadžića?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Rekao je da kad je reč o paravojski i teritorijalcima, da su 95 posto njih lokalni teritorijalci, ali da su dobro organizovani i da ih Hadžić ima pod svojom kontrolom.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se pitanje Bosne i Hercegovine pojavilo na tom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I ko je promenio temu na Bosnu i Hercegovinu?  
**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Na tom sastanku je temu o Bosni i Hercegovini započeo predsednik Milošević.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Recite nam šta je on rekao o Bosni i Hercegovini.  
**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Rekao je u vezi sa Bosnom i Hercegovinom da nije fer da se sluša samo predsednika Izetbegovića, da je važno da bi se postigao uspeh u vezi sa problemom Bosne i Hercegovine, i tu usput rečeno valja imati na umu da u tom trenutku još nije bilo nikakvih borbi u Bosni. Rekao je, dakle, da bi se postigao uspeh mora da se razgovara sa svim stranama. Gospodin Vens ga je zamolio za pomoć kako bi se sastao sa drugom stranom, to jest sa stranom bosanskih Srba i to je dakle bilo to šta je na početku rečeno o Bosni.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je gospodin Milošević naveo ime konkretne osobe za koju je predložio da sa njim razgovarate?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, rekao je. Rekao je da je važno da razgovaramo sa srpskim vođama i među njima je bio doktor Radovan Karadžić.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste vi tada prvi put čuli ime Radovana Karadžića?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Mislim da jesam.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste ...

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Izvinite, moram to da ispravim. To nije bio prvi put da sam ja čuo to ime. Nikad ga ja nisam zapisao. Tada sam ga prvi put zapisao, ali sam ga čuo ranije, čuo sam ga u oktobru 1991. godine, dakle, dva meseca ranije, bio sam u Sarajevu, tokom sastanka skupštine kada su bosanski Srbi napustili skupštinu i tada je pomenuto Karadžićevo ime.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pored sekretara Vensa, predsednika Miloševića i vas, da li je još neko prisustvovao tom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, predsednik Milošević je sa sobom imao gospodina Jovanovića, ministra spoljnih poslova Srbije.



**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je neko napisao ime Karadžića u vaš dnevnik?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, vidim to na strani 40, gospodin Karadžić je napisano latinicom, ali to nisam napisao ja.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se sećate ko je to napisao?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bio ili Jovanović ili predsednik Milošević. Verovatno je to bio Jovanović.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se gospodin Milošević složio da organizuje sastanak između sekretara Vensa, vas i gospodina Karadžića?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jeste.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I da li je on zaista i organizovao takav sastanak?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jeste.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Koliko je potrajalo da se organizuje takav sastanak?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa, nije trebalo mnogo vremena. Mi smo završili naš sastanak sa predsednikom Miloševićem i Jovanovićem u vreme ručka, vrlo prijatnog ručka, u 15.30, a već u 17.00 smo se sastali sa Karadžićem. Dakle, to je bilo gotovo odmah, par sati kasnije.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Gde ste se sastali sa gospodinom Karadžićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sastali smo se u jednoj kući u predgrađu Beograda.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li se sećate kako ste došli do te kuće?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Odvezli su nas, ako se dobro sećam, vladinim kolima.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Postaviću vam pitanja o tom sastanku sa doktorom Karadžićem, a Pretresno veće upućujem na dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 4, strana 44. Mogu li da vas zamolim da nam ukratko kažete šta se desilo tokom tog sastanka sa doktorom Karadžićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bio naš prvi sastanak sa Radovanom Karadžićem. Hteli smo da ga saslušamo, da čujemo njegova gledišta, njegove stavove o situaciji u Bosni i Hercegovini, da ga procenimo jer to je bio

naš prvi susret u četiri oka i hteli smo, uopšteno govoreći, takođe da mu objasnimo moguću mirovnu operaciju koja je planirana za Hrvatsku. Ponavljam, u to vreme nije bilo borbi u Bosni.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je pokrenuta tema Slovenije tokom tog sastanka?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jeste.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** U kom trenutku tokom sastanka je pokrenuta tema Slovenije?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Odmah na početku, nakon prvih stvari koje je pokrenuo Karadžić bilo je već pitanje priznanja Slovenije.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta je on rekao u vezi sa priznanjem Slovenije?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Rekao je da misli da je to dobra ideja, njemu je bilo svejedno što Slovenija napušta Jugoslaviju.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je on aludirao na bilo kakve konkretne akcije koje će preduzeti u vezi sa tim?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Rekao je da će tu ideju izneti pred srpski parlament. Pri tome je mislio pred parlament, pred skupštinu bosanskih Srba, da se prizna Slovenija.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, želim da ostavimo po strani ovaj sastanak za trenutak i da vas pitam u vezi sa 3. decembrom 1991. godine. Da li ste vi i sekretar Vens otišli u posetu Osijeku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesmo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam opišete kuda ste otišli prilikom tog putovanja?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ponovo smo otišli vojnim vozilom JNA, kopnom kroz Novi Sad, prešli smo reku Dunav, prešli smo u Hrvatsku, stigli smo do Dalja, a to je bilo uporište JNA u Hrvatskoj za tu regiju. I tu je bila komanda korpusa i komandant korpusa koji je bio zadužen za jedinice JNA koje su opkolile Osijek i napadale Osijek. Dakle, komanda je bila u Dalju.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pre nego što ste krenuli na taj put da li ste dobili izveštaje JNA i drugih srpskih vlasti u vezi sa uslovima i aktivnostima u Dalju?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Rečeno nam je da su Hrvati uništili Dalj i da je to grozna stvar.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta ste vi primetili u vezi sa tim gradom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On nije uopšte bio uništen, jedva da je bio dodirnut. Tu su bili prilično normalni uslovi.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste otišli iz Dalja za Osijek?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, prešli smo liniju fronta uz saglasnost dve vojske, morali smo da pređemo liniju fronta i došli smo do tačke gde nas je JNA predavala Hrvatima. I tu je došlo do jednog incidenta prilikom tog prelaska, ali mi smo praktično prešli između dve zaraćene strane kopnom i to peške, ako mogu da dodam.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, propustio sam da vam postavim jedno pitanje. Pre nego što ste otišli iz Dalja, da li ste razgovarali sa komandantom JNA u vezi sa tim ko granatira Osijek?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, on nas je informisao prilično opširno i to je trajalo skoro sat vremena, informisao nas je o vojnoj situaciji i rekao je da nema artiljerije JNA, da artiljerija JNA ne granatira i da nije bilo incidenta od sporazuma o prekidu vatre od 23. novembra. On je rekao pošto je grad očigledno granatiran da srpske teritorijalne snage iz Baranje, dakle sa srpske strane Dunava granatiraju Osijek. Osijek se nalazi na zapadnoj obali reke Dunav koja predstavlja prirodnu granicu između Srbije i Hrvatske. To je veliki grad i on je u stvari glavni grad Istočne Slavonije i bio je vrlo laka meta sa srpske strane pošto se nalazio odmah preko reke.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da bi bilo jasno u zapisniku, vi govorite "srpska strana". Da li vi mislite da je komandant JNA govorio da granatiranje dolazi sa teritorije Republike Srbije?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, on je to jasno rekao. On je upotrebio izraz Baranja i nije bilo nikakve sumnje ni kod njega ni kod nas o tome šta nam govori.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Prekinuo sam vas kada ste pominjali jedan incident do kojeg je došlo na vašem putu do Osijeka. Mogu li da vas zamolim da nam kažete na kakav ste incident mislili?

**OPTUŽENI MILOŠEVIĆ:** Gospodine Mej (May).

**SUDIJA MEJ:** Dozvolite da svjedok završi odgovor.

**SVEDOK OKUN:** Kao što sam rekao, vozili su nas između dve strane, ustvari vozili su nas u tom trenutku u vozilu posmatrača Evropske zajednice (ECMM, European Community Monitoring Mission). Imali smo vozača Danca i posmatrača Italijana. Sedeli smo pozadi jednog malog kombija i polako smo se kretali putem, a onda je čovek koji je sedeo pored vozača viknuo: "Zaustavi". Vozač se zaustavio i video da je preko puta razvučena jedna tanka žica do mine, neko je minirao put. Mi nikada nismo ustanovili ko. Izašli smo iz vozila, pogledali žicu. To je bila jedna vrsta tanke žice, i onda jedan od posmatrača Evropske zajednice, ne sećam se da li je to bio Danac ili Italijan, je to uništio i to ne tako što je presekaio žicu, jer se bojao da bi to aktiviralo minu, pošto je on prethodno pogledao put i video je da sa obe strane puta se nalaze mine, on je spalio žicu svojim upaljačem za cigarete da ne bi stvorio bilo kakve vibracije i onda je uklonio žicu i mi smo ostatak puta prešli peške. To je bilo manje od milje da bismo bezbedno stigli do Osijeka. To je naravno bio interesantan trenutak.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, tog dana ...

**SUDIJA MEJ:** Gospodin Milošević je želeo nešto da kaže.

**OPTUŽENI MILOŠEVIĆ:** Pa, želim da pomognem gospodinu Okunu u vezi sa ovom geografijom. Naime, Baranja nije u Srbiji, a džentlmen ga je pitao je li to sa srpske strane. Baranja nije u Srbiji. Inače, kao što se sećate, on vam je pokazivao i Maslenicu na ostrvu Šolta. Dobro bi bilo da pogledate mapu, pa da onda vidite gde se nalazi Osijek i preko koje reke je i ko mogao da granatira i šta je mogao da objasni taj oficir JNA. Mislim da gospodin Grum dovodi u zabludu gospodina...

**SUDIJA MEJ:** Da. On nije to uradio, mi imamo kartu i možemo da pogledamo kartu. Izvolite gospodine Grum, nastavite.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ja ću da donesem kartu tako da ambasador Okun može precizno da nam pokaže na šta je mislio. Ambasadore, da li ste

tog dana imali priliku da se sretnete sa osobom za čiji ste identitet kasnije saznali da je Arkana?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, videli smo ga.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da opišete pod kakvim ste ga okolnostima videli?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Kako smo odlazili sa tog brifinga koji smo imali sa komandantom korpusa JNA u Dalju, dakle, odlazili smo iz njegovog štaba koji se ustvari nalazio u jednoj crkvi, a u dvorištu crkve okolo su se razmyleli novinari i vojska, a jedan od zapadnih novinara mi je prišao i rekao da Arkan stoji par stopa od mene, desetak stopa od mene, udaljenost otprilike kao od mene do vas sada i pitao je da li bismo sekretar Vens i ja želeli da se upoznamo sa njim, ali mi smo odbili taj poziv, ali smo ga videli da stoji tu.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li možete da opišete da li je on bio naoružan ili nije?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, on je bio naoružan ličnim naoružanjem i imao je takođe i pušku, dakle naoružan je sa dugom cevi. I on je stajao sa vojnicima JNA. Oni su svi tu stajali, pričali, družili se.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li su se oni razlikovali od vojnika JNA?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Nosili su uniforme, koliko se sećam, većina njih, ali nisu bili uredni.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, zamoliću vas da pogledate dokazni predmet tužilaštva 396, strana 33, stavićemo ga na grafoskop. To je jedna karta i zamolićemo vas da pokazivačem Pretresnom veću prvo pokažete Dalj. Ako pogledate levo ambasadore original se nalazi sa leve strane na grafoskopu.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, Dalj je kao što vidite na reci, jugoistočno od Osijeka.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da pokažete Osijek?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Osijek je niz put nešto dalje.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kada vam je komandant korpusa JNA u Dalju rekao da Osijek granatiraju sa srpske strane, možete li da nam pokažete kako ste ga vi shvatili gde se to nalazilo na ovoj karti?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Vidimo Dunav, ja sada duž Dunava vučem svoj pokazivač, to je granica prema gradu Apatinu na srpskoj strani. Mi vidimo direktno na istoku od Osijeka između Dalja i Osijeka grad koji se zove Sarvaš. Tu smo prešli liniju fronta, Sarvaš. Sam Osijek se nalazi na rijeci Dravi. To je vrlo malo područje, a ovo ovamo je područje o kojem smo govorili.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam pokažete na koje područje je mislio komandant JNA kada je govorio da sa njega dolazi granatiranje Osijeka?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je govorio da to dolazi od srpskih teritorijalnih snaga. To bi moglo da bude u Darti, dakle severno od grada ili bi moglo da bude sa druge strane reke Dunav jer je to mala udaljenost, 10 ili 11 kilometara od Osijeka, dakle Osijek je 10 do 11 kilometara od granice, šest milja. To bi bio domet artiljerijskog oružja. Prema tome moglo je da bude i iz ovog grada koji je severno ili sa istoka, jer su to sve male udaljenosti. U svakom slučaju mi smo videli artiljeriju JNA, ako govorimo o artiljeriji, mi smo videli artiljeriju JNA i ja sam u svom dnevniku zabeležio na kraju strane 52, ne želim da sada previše razlažem o pitanju artiljerije, ali bih hteo da skrenem vašu pažnju na kraj strane 52, gde sam u dnevniku zabeležio, citiram: "Put...", kada smo prelazili liniju fronta zapadno od Sarvaša, kaže se "ide kroz ravno kukuružište, kroz polje i farme oko kuća. Artiljerija JNA se nalazila u kukuružištu". Dakle, svugde oko grada je bila artiljerija.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kada ste otišli u Osijek da li ste otišli u bolnicu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Obojica smo otišli u bolnicu. U jednom trenutku sekretar Vens je zaostao iza mene, ali obojica smo otišli u bolnicu i ja sam na svoj zahtev obišao i ceo grad.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Mogu li da vas zamolim da u jednoj rečenici kažete kakvo je bilo stanje u bolnici?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Bolnica je bila u jako lošem stanju. Nalazila se odmah pored reke. Bila je granatirana. To je bila moderna bolnica visoka pet ili šest spratova i svaki sprat je bio uništen, jer je svugde bilo stakla i ruševina i nije uopšte mogla da se koristi. Međutim, bolnica je imala takođe objekte ispod zemlje, ustvari tri sprata ispod zemlje koji su bili potpuno opremljeni, jer je bolnica tako napravljena da može da izdrži napad u slučaju da neko izvrši invaziju na Jugoslaviju sa severoistoka, da to učini recimo Sovjetska vojska preko Mađarske (Hungary). Dakle, bolnica je imala podzemne

kapacitete i to je funkcionisalo i mi smo otišli u porodilište gde su se rađale bebe i to nedavno. Ali bolnica iznad zemlje je bila potpuno uništena.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, sada bih želeo da skrenem vašu pažnju na 31. decembar 1991. godine. Da li ste imali sastanak sa predsednikom Miloševićem i ministrom spoljnih poslova Jovanovićem tog dana? A skrećem vam pažnju na vašu knjigu broj 5, za Pretresno veće to je dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 5, strana 60.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, 31. decembra smo se sreli ujutro i sastanak je trajao dva sata.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Gde ste se sastali?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sastali smo se u kancelariji predsednika Miloševića.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam ukratko rezimirate taj sastanak?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Sastanak je počeo tako što je sam predsednik rezimirao situaciju u vezi sa mogućim stvaranjem mirovne operacije i rekao je da će se svi srpski predstavnici, uključujući i Babića, pismeno složiti sa planom o mirovnoj operaciji, jer mi smo u toj fazi već formalizovali i zapisali taj mirovni plan za sve strane, dakle za Hrvate i Srbe. Zatim je dalje rekao da je državni komitet, na čijem čelu je bio Borisav Jović, dakle, Državni komitet za mirovnu misiju, da će održati sastanak danas i dati objavu i da će on prihvatiti predlog sekretara Vensa da se počne sa mirovnom operacijom. Kada smo ga upitali šta će se desiti ako se pojavi drugi Babić, ili se iznenada pojavi neka paravojna formacija koja će se suprotstaviti Ujedinjenim nacijama, predsednik Milošević je rekao da se to neće desiti, takva se osoba neće pojaviti.

**SUDIJA KVON:** Moram da vam skrenem pažnju da je to na strani 59, a ne na strani 61 vašeg dnevnika.

**SVEDOK OKUN:** Hvala vam, izvinjavam se, mislim da ću morati da stavim naočare.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, može li da se kaže da posle potpisivanja ženevskog sporazuma o obustavi neprijateljstava primarni napori sekretara Vensa i vas su bili usmereni na stvaranje detaljnog plana o mirovnim snagama i na rad na primeni tog plana?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to je bio jedan od dva glavna poduhvata. Drugi glavni poduhvat koji je, moram da kažem, bio mnogo teži, je da postignemo hrvatski pristanak na konačno i definitivno deblokiranje kasarni JNA širom Hrvatske. Dakle, to su bila dva glavna poduhvata koja smo preduzeli posle 23. novembra 1991. godine. Dakle, sa jedne strane da se osigura saradnja i pristanak na mirovni plan, a sa druge strane da se osigura pristanak Hrvatske da deblokiraju kasarne JNA.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li može da se kaže da pre stvarne primene mirovnog plana UN sekretar Vens i vi ste posmatrali da li se održava sporazum o prekidu vatre koji je potpisan 23. novembra, dakle, da li strane koje su potpisale taj sporazum, predsednik Tuđman, predsednik Milošević, general Kadijević i dalje poštuju taj sporazum?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ko je osoba od koje ste tražili da potvrdi da strane koje predstavljaju srpsku stranu, dakle, ko je bila ta osoba sa kojom ste razgovarali koja je trebala da potvrdi da se i dalje poštuju njihove obaveze u sprovođenju mirovnog plana?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Predsednik Milošević.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da se vratimo na sastanak od 31. decembra. Da li je u jednom trenutku tokom tog sastanka predsednik Milošević ponovo pokrenuo pitanje prava manjina, kako je opisano u prvobitnom nacrtu Karingtonove konvencije, onom od 1991. godine?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. To je bilo u vezi sa raspravom o problemima na Kosovu.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam rezimirate taj razgovor između predsednika Miloševića i sekretara Vensa o toj temi?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je bio jedan dugi razgovor, kako sam ja to zabeležio u svom dnevniku. I suština tog razgovora, a to nije bilo prvi put da se o tome razgovara, suština je bio odnos prema etničkim Albancima na Kosovu. Stav koji su zauzeli sekretar Vens i lord Karington i drugi je da ako se drugo poglavlje dokumenta o sporazumu o bivšoj Jugoslaviji od 18. oktobra prema kome se srpskom narodu treba da da specijalan položaj u Hrvatskoj, onda da bi bilo fer da Srbija mora da da isti takav status etničkim Albancima na Kosovu. Predsednik Milošević se nije složio sa tim i ukazao je na to da je



srpski narod ustavotvorni narod, a nije manjina i da jugoslovenski ustav i historijska praksa na prostorima bivše Jugoslavije daju specijalna prava ustavotvornim narodima koji se ne mogu smatrati manjinama. I treba da dodam da je on to ispravno rekao u svojoj izjavi, jer su ustavotvorni narodi imali određena prava prema ustavu iz 1974. godine, ali to, međutim, nije značilo da drugi narodi ne treba da budu tretirani na human način.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, sada želim da skrenem vašu pažnju na 2. januar 1992. godine. Šta se tada desilo?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Tog dana "Sporazum o primeni prekida vatre" (The accord implementing the cease-fire), dakle, "Sporazum o primeni" (The Implementing Accord) je potpisan u Sarajevu i to je dovelo do prekida neprijateljstava u Hrvatskoj.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, jedan niz svedoka se pojavio pred ovim Sudom i pominjao je Vensov plan. Da li je tačno reći da ne postoji jedan dokument za koji bi moglo da se kaže da je Vensov plan (Vance Plan)?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to bi bilo pogrešno.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li Pretresnom veću da opišete koja su to dokumenta koja zajedno čine ono što ljudi nazivaju Vensovim planom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** To je jedna komplikovana tema, ali dozvolite da budem kratak. Ljudi pod Vensovim planom misle na mirovnu operaciju u Hrvatskoj, zatim na četiri dokumenta koja uspostavljaju ono što oni nazivaju Vensov plan, ali sekretar Vens to nikad nije tako nazvao, a nisam ni ja. Reč je o četiri dokumenta. Prvo, "Sporazum o prekidu vatre" od 23. novembra 1991. godine i "Sporazum o njegovoj primeni" od 2. januara 1992. godine. To su bila ta dva dokumenta koja su odredila situaciju na terenu, prekid neprijateljstava. Druga dva dokumenta su "Koncept plana za mirovnu operaciju" (The concept plan for peacekeeping operation), dakle, tehnički detalji same operacije, gde će biti UNPA i slične stvari. Dakle, to je koncept od 3. decembra. I konačni dokument je bila Rezolucija Saveta bezbednosti 743 (UN Security Council Resolution 743) od 21. februara o uspostavljanju mirovne operacije. Dakle, imamo novembar, 23. novembar, zatim 2. januar, sporazum o prekidu neprijateljstava. Zatim imamo 3. decembar, detalji o mirovnoj operaciji i 21. februar Rezolucija Saveta bezbednosti o otpočinjanju mirovne operacije. Sva ta četiri dokumenta zajedno čine Vensov plan.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, vi ste već ranije identifikovali prekid neprijateljstva po ženevskom sporazumu. Sad ću vas zamoliti da vam pokažemo još tri dokumenta i možda bi, da uštedimo na vremenu, poslužitelj mogao da odnese sva tri svedoku. Molim da se prvo pokaže tabulator 7, dokaznog predmeta Tužilaštva 396. Pogledajte to i identifikujte, ako možete?

**OPTUŽENI MILOŠEVIĆ:** Sudija Mej.

**SUDIJA MEJ:** Da?

**OPTUŽENI MILOŠEVIĆ:** U ovom 396 ja imam svega pet tabulatora, šesti nisam imao, a sad se pominje čak i sedmi. Ja sam shvatio da je ovo 396, a onda 7 i 8.

**SUDIJA MEJ:** Sekretar će pogledati šta to tačno imate.

**TUŽILAC GRUM:** Časni Sude, daćemo gospodinu Miloševiću drugi set ovih dokumenata.

**SUDIJA MEJ:** To je 396?

**TUŽILAC GRUM:** Da, 396.

**SUDIJA MEJ:** Pogledajte ove dokumente koje ste upravo dobili. Da li nalazite 396, tabulator 7? To je koncept, zar ne?

**OPTUŽENI MILOŠEVIĆ:** Ovaj prvi deo ima samo pet tabulatora, a ovi počinju od šestog, sedmog i dalje.

**SUDIJA MEJ:** Gospodine Grum, radi se o konceptu, zar ne?

**TUŽILAC GRUM:** Da.

**SVEDOK OKUN:** Da, časni Sude, to je "Koncept plana za mirovne operacije".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, pogledajte molim vas tabulator 8. Možete li da nam kažete koji je to dokument?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Tačka 147, u tabulatoru 8 datirano Sarajevo 2. januara 1992. godine, to je tekst "Sporazuma za sprovođenje".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I konačno pogledajte, molim vas, i tabulator 9, dokaznog predmeta 396.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Tabulator 9, je Rezolucija 743 Saveta bezbednosti od 21. februara 1992. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A sada, da bismo uštedeli vreme, idemo na sastanak koji ste imali 15. aprila 1992. godine. Mislim da je to u sedmom svezku vašeg dnevnika. Dokazni predmet 397, tabulator 7, strana 39. 15. april, strana 39. Da li ste se toga dana sastali sa gospodinom Miloševićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Vidim da jesmo. Gospodin Vens i ja sastali smo se sa gospodinom Miloševićem i gospodinom Jovanovićem. Sastanak je trajao gotovo tri sata.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Recite nam ukratko o čemu se govorilo na tom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa, u to vreme sukob se već proširio na Bosnu i Hercegovinu, borbe su tamo počele u martu nakon što je održan referendum. Nas je to veoma brinulo. Situacija na terenu se pogoršavala. Konferencija lorda Karingtona o Jugoslaviji se i dalje borila, na kraju je ispalilo neuspešno, da dođe do sporazuma i sekretara Vensa su veoma brinule informacije koje smo dobijali o aktivnostima srpske paravojske i neregularnih snaga u Bosni na istočnoj granici, na reci Drini koja razdvaja Bosnu od Srbije.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je o tome detaljno razgovarano sa predsednikom Miloševićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Sekretar Vens je pokrenuo to pitanje, vidim to na strani 41, i pitao: "A šta sa Arkanom na Drini? General Adžić kaže da je on tamo". To znači da je Arkan na bosanskoj strani Drine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A šta je rekao predsednik Milošević?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** On je rekao da to nije tačno. On je rekao ne, tamo je možda neko drugi. Rekao je da je potpuna, vredni potpuna zabrana izlaska iz Srbije i da se Arkan reklamira na televiziji da je privatno posetio Bijeljino u severoistočnom delu Bosne.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li ste vi tu izjavu gospodina Miloševića shvatili kao priznanje predsednika Miloševića u kome on kaže da je svestan da je Arkan u Bosni u opštini Bijeljina?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, on je to i rekao.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Šta ste vi shvatili, šta je on hteo da kaže kad je rekao da je Arkan tamo privatno?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa, ja mislim da smo mi shvatili šta to znači čisto po zdravom razumu. On je, dakle, rekao da je Arkan tamo otišao na svoju ruku, na svoju inicijativu i da za to nije odgovoran niko osim samog Arkana.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nastavite sa ovim delom dnevnika i da nam kažete šta se kasnije dogodilo?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa, jasno je iz dnevnika da sekretar Vens to nije verovao, jer su njegove sledeće reči: "Ne, to ne prolazi". To je, dakle, on rekao predsedniku Miloševiću, a predsednik Milošević je odgovorio: "Samo na početku", misleći time da je Arkan tamo bio samo na početku borbi, "ostatak vremena proveo je u Beogradu". A Vens, vidi se iz dnevnika, jer u dnevniku je taj razgovor zapisan kako se odvijao, Vensu nije bilo drago da čuje takav odgovor, jer on onda kaže: "Budimo otvoreni, ljudi u koje imam poverenja videli su Arkana i druge srpske tipove i to sa teškom opremom". Mislio je time da kaže, dakle, uz Drinu u Bosni. "Zašto se to dešava?" To stoji u dnevniku. Predsednik Milošević onda odgovara: "To su samo neki pojedinci, oni nisu pod kontrolom vlasti Srbije. Mi zabranjujemo delovanje paravojske". I zatim predsednik Milošević kaže: "Arkan je u Bijeljini bio samo na početku". Vens zatim pokazuje da ne veruje u tu tvrdnju i kaže: "Da budem sasvim otvoren sa vama, to ide na štetu vama i Srbiji. Ukoliko se to nastavi to će imati veoma negativan efekat na priznanje i nepriznanje Srbije". Tu misli na priznanje Srbije od strane Ujedinjenih nacija i ostatka sveta i ne priznavanje, to jest mogućnošću da se oni proglašavaju državom van zakona. Predsednik Milošević se sa tim složio i kaže: "Da, slažem se da nam to ide na štetu". I zatim moli za razumevanje kazavši: "Ne možemo da kontrolišemo svakog pojedinog Srbina". Sekretar Vens zatim kaže: "Vi ste suočeni sa stvarnim problemom. Morate to da raščistite". Primetićete časni Sude da sam ja to u mom dnevniku zapisao velikim slovima: "Očistiti to". I sekretar Vens koji je bio džentlmen zatim je predsedniku Miloševiću rekao: "Obraćam vam se kao prijatelj".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Molim vas da nastavite na sledećoj strani dnevnika i da nam pročitate kako je dalje tekao razgovor između sekretara Vensa i gospodina Miloševića.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa, sekretar Vens kaže predsedniku Miloševiću: "Vi morate da progurate", to jest da provedete u delo Kutiljerov plan (Cutileiro Plan). To je na strani 43, "i to da bude sproveden i slovom i duhom". Kao što sam ranije spomenuo, ambasador Kutiljero je radio na mirovnom planu za Bosnu po uputstvima lorda Karingtona. To je, dakle, ono šta se misli kad se kaže Kutiljerov plan. Predsednik Milošević je ponovo rekao: "Niko iz Srbije nije u Bosni i Hercegovini". Sekretar Vens zatim čita iz svojih pripremljenih beleški koje smo pripremili za sastanak, pre samog sastanka, i kaže gospodinu Miloševiću: "Srbija ne može da se nada vojnoj pobedi u Bosni bilo direktno bilo tajno". Mislio je time da kaže da ne mogu da izvojevaju pobedu direktno, putem JNA, niti prikriveno, putem paravojske i neregularnih snaga. Vidite, sekretar Vens je jako dobro znao za korišćenje paravojnih i neregularnih snaga u tandemu, ali potajno i pod kontrolom. Predsednik Milošević se zatim složio i rekao: "Tako je". I zatim je postavio retoričko pitanje: "Zar mislite da ja želim rat u Bosni i Hercegovini?". Sekretar Vens na to odgovara: "Pa, tako stvari izgledaju". Zatim predsednik Milošević odgovara i kaže da je hrvatska vojska započela borbe u Bosni. U mom dnevniku stoji skraćena "CA" za hrvatsku vojsku. Dakle, on kaže da su oni izvršili invaziju preko mosta u Bosanskom Brodu. I on ponovo naglašava to i kaže da niko Srbe neće uvući u, kako se on izrazio, "tu kašu". Vens je zatim odgovorio da: "Svi znaju da je Arkan bio tamo". Predsednik Milošević je to priznao i rekao je: "Da, ali u Bosni ima i drugih".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, želim sada da skrenem vašu pažnju na sledeći dan, 16. april 1992. godine. Da li ste se toga dana sastali sa Radovanom Karadžićem i gospodinom Koljevićem i jeste li tamo razgovarali o pitanju Sarajeva?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesmo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Govorim o dokaznom predmetu Tužilaštva 397, tabulator 7, strana 69. Molim vas da nam kratko, u rečenici ili dve, kažete o čemu se govorilo u vezi sa Sarajevom na tom sastanku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Nikola Koljević je rekao da je upravo toga dana, 16. aprila 1992. godine, da su se on i Karadžić složili da oni treba da

podele Sarajevo. To znači da oni, bosanski Srbi žele da podele Sarajevo u srpski deo i muslimanski deo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Znači Koljević je rekao da su se oni upravo toga dana 16. aprila dogovorili, da je donesena odluka, da su je on i Karadžić doneli, da se Sarajevo podeli?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Skrećem sada vašu pažnju na 6. maj 1992. godine. Jeste li se toga dana sastali sa gospodinom Miloševićem i gospodinom Bulatovićem? Dokazni predmet Tužilaštva 397, tabulator 7, strana 140.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Sastali smo se toga dana sa predsednikom i predsednikom Bulatovićem, predsednikom Crne Gore, a njih su pratili njihovi ministri spoljnih poslova, Jovanović i Samardžić.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je na tom sastanku lord Karington predsedniku Miloševiću izneo izveštaje o srpskoj aktivnosti u Bosni?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jeste, ne samo u Bosni nego i Krajini. Tu, dakle, mislim na Krajinu u Hrvatskoj, a takođe i na Kosovo i Vojvodinu, to su dve pokrajne u Srbiji. To je strana 140 mog dnevnika.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Recite nam jeste li zabeležili odgovor gospodina Miloševića na pitanja koja je postavio lord Karington?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Predsednik Milošević je odgovorio i rekao da će svi Srbi i JNA u roku od dve nedelje da napuste Bosnu i Hercegovinu. Reкао je da Bosna nije unutar nadležnosti Savezne Republike Jugoslavije i da on, predsednik Milošević, podržava razgovore o Bosni i Hercegovini. To su razgovori koje je u to vreme obavljao Kutiljero.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Kad je Milošević upotrebio izraz svi Srbi i JNA, šta ste vi shvatili o kome je on tada govorio?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa očigledno da je govorio o paravojsci i neregularnim snagama, inače bi samo rekao JNA. On nije govorio o srpskim civilima ili turistima. Naravno nije se radilo o tome da bi stotine hiljada Srba trebale da napuste Bosnu. Dakle, on je očigledno govorio o neregularnim snagama.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je gospodin Kutiljero gospodinu Miloševiću preneo konkretne informacije o aktivnostima paravojske u bosanskoj opštini Foča?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jeste. Kutiljero je rekao da su u Foči srpske neregularne snage počinile strašne stvari.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A kako je na to odgovorio gospodin Milošević?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Rekao je to se nas ne tiče. "Mi samo želimo ove razgovore da privedemo kraju." Ja sam to shvatio kao rutinsko odricanje veza i odgovornosti i to sam tako i zabeležio u mom dnevniku na strani 141. Evo, tu stoji: "Želimo da završimo razgovore o Bosni i Hercegovini, nije na nama da nešto radimo u vezi sa time". I onda u zagradi stoji "rutinsko odricanje odgovornosti".

**SUDIJA KVON:** Ambasadore, na strani 140 primetio sam da je gospodin Milošević rekao: "Mi smo jedna delegacija, to je činjenica". Možete li da nam nešto kažete o tome?

**SVEDOK OKUN:** Da. Mislio je na činjenicu da je tamo bio prisutan i predsednik Crne Gore, to je bila republika. Međutim, on je želeo da naglasi da ih treba shvatiti kao jedinstvenu delegaciju, kao jedinstvenu zemlju, a ne dve posebne zemlje. Usput rečeno, i mi smo tako shvatali situaciju, da su Srbije i Crna Gora jedna delegacija. Razlog za to leži u tome što je otprilike desetak dana ranije Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, SFRJ, Titova Jugoslavija, službeno prestala da postoji, a Savezna Republika Jugoslavija počela da postoji. Savezna Republika Jugoslavija sastojala se od Srbije i Crne Gore i predsednik Milošević nam je preneo tu činjenicu.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da li sam u pravu ako kažem da se u to vreme vaš rad u okviru Vensove misije primicao kraju, a vaš rad u okvirima Međunarodne konferencije za Jugoslaviju počinjao?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jer je već tada počeo rat u Bosni.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Želim da skrenem vašu pažnju na nekoliko vaših beleški u vašim dnevnicima koji se odnose na period Međunarodne konferencije o Jugoslaviji. Prva beleška se odnosi na sastanak od 9. oktobra 1992. godine. To je dokazni predmet Tužilaštva 398, tabulator 1. Časni Sude, u ovim dnevnicima strane nisu numerisane za razliku od dnevnika

koji se odnosi na Vensovu misiju tako da jedina referenca koju mogu da vam da je mesto i vreme na koje se beleška odnosi. Ova beleška o kojoj sada želim da govorim odnosi se na 9. oktobar 1992. godine, na vreme od 17.10. Moje pitanje za vas ambasadore glasi, jeste li se toga dana sastali sa Radovanom Karadžićem?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Oprostite, o kojem danu govorite?

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Izvinjavam se, zaboravio sam da se američki i evropski sistem označavanja meseci i dana razlikuju. Dakle, to je 10. septembar, a ne 9. oktobar 1992. godine.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** 10. septembar 1992. godine. Da, sastali smo se sa Karadžićem i sa nekim pukovnikom bosanskih Srba, pukovnikom Žarkovićem. I tu sam takođe zabeležio da je sa njim bio i zapisničar. Karadžić, da. Dakle, 10. septembar 1992. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je na tom sastanku detaljno razgovarano o Sarajevu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je vama i sekretaru Vensu Radovan Karadžić objasnio njegovo rezonovanje, njegovo objašnjenje za to šta se dešava u Sarajevu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Kada kažete: "Šta se dešava", da li mislite na granatiranje grada?

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Jeste.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Objasnite nam kako je tekao razgovor?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa, puno je toga rekao o Sarajevu. Prvo rekao je da je to najveći koncentracioni logor u Bosni, da se tamo drži nekih 60.000, 80.000 Srba kao taoci. Moram da kažem da je vrlo često deklamirao o toj temi. I takođe dao nam je, kako je on rekao, njegove lične razloge za granatiranje grada. To je eksplicitno rekao.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Jeste li to zabeležili u vašem dnevniku?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesam.



**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Recite nam šta je on rekao?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Rekao je, dakle, evo ponovo da je Sarajevo najveći logor, misleći time na koncentracioni logor i mislim da je rekao, da, evo vidim ovde, rekao je da je bosanska Vlada, evo rekao je: "Bosanska vlada je započela rat time što su me izbacili iz mog stana u Sarajevu i time što su mučili 80.000 Srba". Evo citiram, citat: "Oni su počeli rat time što su me izbacili iz mog stana u Sarajevu. Oni su mučili 80.000 Srba".

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li mu je lord Owen (David Owen) nešto odgovorio?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, lord Owen ga je učutkao.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je onda on izneo njegovo razumevanje vojne situacije u Sarajevu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. On je veoma ozbiljno rekao sledeće: "Pazite, mi", tu misli na bosanske Srbe, "nas ima 35 posto". Time misli na 35 posto stanovništva Bosne. "Njih ima 65 posto. Mi imamo oružje, oni imaju ljudstvo. Ako mi odustanemo od svog oružja, a oni ne odustanu od svog ljudstva sa nama je gotovo." To su bile njegove reči. I on nam je jasno dao do znanja da nema nikakve namere da se odrekne bilo kog dela oružja, ni da prestane sa granatiranjem grada. I nažalost tako se i dogodilo, granatiranje je trajalo sve dok nije zaustavljeno silom.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da li može da se kaže da ste veliki deo vašeg vremena koji ste proveli radeći na Konferenciji o bivšoj Jugoslaviji govorili i bavili se Sarajevom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, svakako.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Jeste li vi lično pravili beleške o izveštajima o granatiranju Sarajeva?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jer dok smo bili u Ženevi, ja sam svakodnevno primao izveštaje o broju granata od posmatrača Ujedinjenih nacija koji su bili razmešteni u Sarajevu i okolini Sarajeva. Dakle, oni su brojali dolazeće granate ispaljene od strane srpske artiljerije na grad i odlazeće granate, dakle one koje je ispaljivala muslimanska strana iz grada.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** I kako ste vi pravili beleške o tim dnevnim izveštajima o granatiranju?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa na zidu moje kancelarije u Ženevi držao sam jedan grafikon.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam opišete kako je izgledala ta slika, kako se taj grafikon razvijao sa vremenom i kakav je bio odnos broja dolazećih i odlazećih granata?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Pa dnevni prosek dolazećih granata, dakle ono čime je srpska artiljerija pucala po gradu, bila je nekih 4.000 do 5.000 granata dnevno. Vatra koja je došla kao odgovor od strane snaga bosanske Vlade brojala je nekih 300 do 400 granata i također tu valja da se primeti da su te granate bile daleko manjeg kalibra. Zato mislim da može da se kaže da je odnos bio jedan na prema 10.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Tokom vaših razgovora sa raznim stranama o Sarajevu, da li ste vi stekli utisak o tome šta su ciljevi srpske strane u opsadi Sarajeva?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jesam.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li to ukratko da ispričate Pretresnom veću?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Ja sam smatrao da bosanski Srbi imaju tri glavna cilja u vezi sa granatiranjem Sarajeva. Prvo, da vežu snage bosanske vlade odbranom glavnog grada. Drugo, da sprovedu plan bosanskih Srba da se grad fizički podeli, mogli bismo da kažemo jednim vatrenim zidom kojeg čine granate. I treće, želeli su da uplaše bosansku vladu koja je bila u samom gradu kako bi ih odvratili od njihovih namera i uputili na to da potpišu mirovni sporazum pod uslovima koji odgovaraju bosanskim Srbima.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Nekoliko minuta ranije spomenuli ste Radovana Karadžića i njegovu diskusiju o 80.000 mučenih Srba. Da li je jedan od ciljeva koje su verbalno naveli bosanski Srbi u vezi Sarajeva bio to da je trebalo da zaštite bosanske Srbe koji žive u gradu, u opkoljenom Sarajevu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, to je bila konstantna tema Karadžića, Koljevića i, kada bismo njega videli, i Krajišnika.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Jeste li vi i sekretar Vens pokušali da proverite te navode? Jeste li razgovarali sa humanitarnim organizacijama? Jeste li pokušali da ustanovite u kakvom su stanju i kako žive Srbi koji su ostali u gradu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, jesmo. Osim toga i sami smo posetili Sarajevo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Opišite nam molim vas šta ste saznali o uslovi-  
ma pod kojima su Srbi živeli u Sarajevu u to vreme?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Nije im bilo ništa gore nego drugima. Svi ljudi  
u Sarajevu živeli su pod konstantnom puščanom i artiljerijskom vatrom. To je  
bila jedna strašno teška situacija, svet je to znao, mediji su o tome stalno izveš-  
tavali, ali nije bilo nikakvog masovnog zlostavljanja srpskog stanovništva.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** A sada želim da skrenem vašu pažnju na sas-  
tanak održan 17. septembra 1992. godine sa Radovanom Karadžićem.  
Skrećem pažnju Pretresnog veća na dokazni predmet Tužilaštva 398 i  
možda bi bilo najbolje da vam sada dam i naš ERN broj, to je R0163952.  
Ambasadore, želim da skrenem vašu pažnju na jedan deo tog sastanka. Da  
li je sekretar Vens sa Radovanom Karadžićem razgovarao o neregularnim  
snagama bosanskih Srba?

**SUDIJA KVON:** Da li je to u Ženevi?

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Izvinjavam se. Ambasadore, možete li da nam  
kažete gde je održan taj sastanak?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, održan je u Ženevi 17. septembra i  
počeo je u 22.00 i završen je u 22.05, dakle uveče, u Ženevi.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam kažete o čemu je bio taj sas-  
tanak?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Sekretar Vens je pokrenuo pitanje: "Šta  
je sa vašim iregularnim trupama, ko ih kontroliše?" Karadžić je odgovorio  
možda pet posto nisu pod kontrolom, ali on kontroliše ostale. Drugim reči-  
ma on kontroliše 95 posto srpskih neredovnih iregularnih sastava. I ja sam  
citirao u dnevniku ono šta je kasnije rekao. Čitam, citat: "Mi možemo da  
uradimo bilo šta. Vojska ima jedinstvenu komandu. Ja imam punu moć".  
Kraj citata. To je ono šta je rekao Radovan Karadžić.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je on kasnije tokom tog sastanka sug-  
erisao vama i sekretaru Vensu šta je neophodno da bi se okončao sukob u  
celoj bivšoj Jugoslaviji?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Rekao je da se rat neće završiti, ne može da se zaustavi, dok druga strana, druge strane, pri čemu je mislio na bosanske Muslimane i bosanske Hrvate, ne budu prisiljeni da prestanu sa borbama. Rekao je da su neophodne sankcije protiv bosanskih Hrvata i da je neophodno da se ukine priznanje Muslimana, jer do tog vremena, kao što znamo, Republika Bosna i Hercegovina je bila zvanično priznata od strane međunarodne zajednice i ovde doktor Karadžić praktično zahteva da međunarodna zajednica poništi priznanje Vlade Bosne i Hercegovine. Jasno, to nije bilo moguće, ako mogu tako nešto da kažem.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je on pominjao strane koje treba da okupite oko stola koje bi bile neophodne da se reši sukob, da se okonča sukob?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Rekao je da gospodin Vens i lord Owen mogu da okončaju rat ako za jedan sto sa jedne strane dovedu predsednika Miloševića, Hadžića i njega da sede zajedno. Dakle, predsednika Miloševića, Hadžića iz Hrvatske i Radovana Karadžića, vođu bosanskih Srba, koji bi bili na jednoj strani stola, a sa druge strane stola bi bili predsednik Tuđman iz Hrvatske, Mate Boban, vođa bosanskih Hrvata, da oni zajedno mogu da reše problem.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je neko namerno izuzet među ljudima za koje je sugerisao da treba da sede za stolom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Nije bilo Muslimana.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, da bismo uštedeli na vremenu preskočićemo nekoliko sastanaka, ali želim da skrenem pažnju Pretresnog veća na njih, jer mislim da ti sastanci sami sebe objašnjavaju. A ako se pročitaju beleške o tim sastancima to su sastanci od 2. oktobra 1992. godine sa Radovanom Karadžićem, zatim 11. oktobra 1992. godine, takođe sa gospodinom Karadžićem i 6. januara 1993. godine sa gospodinom Miloševićem. Ja ću vam dati brojeve, odnosno reference za konkretne beleške u dnevniku u vezi sa tim sastancima. A sada želim da skrenem vašu pažnju na sastanak koji ste 11. januara 1993. godine imali sa Momčilom Krajišnikom. Molim vas da otvorite svoj dnevnik na tom sastanku. To je dokazni predmet Tužilaštva 398, a zapis u dnevniku od 11. januara 1993. godine.

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Tokom tog sastanka sa gospodinom Krajišnikom, da li je on izneo tri glavne karakteristike koje bi morale da budu u bilo kakvom planu da bi takav bio prihvatljiv za rukovodstvo bosanskih Srba?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Jeste. I ako mogu da dodam da su Karadžić i general Mladić takođe bili prisutni na tom sastanku.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam kažete koja su tri uslova na koja je on ukazao?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. On je rekao prvo da Bosna i Hercegovina mora da bude država koja će se sastojati iz odvojenih entiteta, dakle, odvojenih jedinica, prema tome složena država, a ne unitarna država. Drugo, rekao je da je važno za bosanske Srbe, dakle za entitet bosanskih Srba, da imaju odnose sa drugim državama i naravno i on i mi smo shvatili da je pod tim mislio pre svega na Srbiju. Treća tačka je bila da bosanski, entitet bosanskih Srba ili država bosanskih Srba unutar države, treba da ima teritorijalni kontinuitet. Dakle, ne može da bude iseckana u manje delove, mora da bude jedna koherentna teritorija i na tome zasnovana država. To su bila tri uslova.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Pored ovog razgovora sa gospodinom Krajišnikom, da li je tokom vaših pregovora sa rukovodstvom bosanskih Srba ponovo došlo do pojavljivanja ovih i drugih uslova i ciljeva kao suštinskih ciljeva sa njihovog stanovišta, koji treba da se ostvare da bi se zaustavio sukob?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Bosanski Srbi su imali šest ratnih ciljeva koji su bili konzistentni sa ovim uslovima, ali dodatni na ove uslove. Oni te ciljeve nisu privatno, ne samo privatno nama iznosili, već su oni bili javno poznati.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li sada da prođemo kroz tih šest ciljeva i da objasnite svaki od njih?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da. Šest ratnih ciljeva bosanskih Srba su bili sledeći. Prvo, stvaranje Republike Srpske. Dakle, odvojenog entiteta bosanskih Srba koji su oni nazivali Republika Srpska. Drugo, da Republika Srpska ima geografski integritet. Ono šta smo upravo pomenuli, da bude koherentna, geografski koherentna država. Treće, da to bude čista srpska država. Dakle, gotovo ekskluzivno sa stanovišta etničkog sastava srpska država i to objašnjava etničko čišćenje. Četvrto, Republika Srpska, dakle republika

bosanskih Srba, treba da ima specijalne odnose sa Srbijom šta je gospodin Krajišnik eksplicitno objasnio na tom sastanku pod tim specijalnim odnosima se podrazumevalo da se međusobno priznaju, da obavljaju trgovinu i slično. To su ponekada pominjali i zapadni diplomati kao paralelne odnose šta nije netačan izraz, jer se pod tim podrazumevalo da ti specijalni ili paralelni odnosi bi bili nezavisni od odnosa koje bi imala centralna vlada u Sarajevu sa zemljama u svetu. Peta tačka je da su bosanski Srbi želeli pravo vetoa nad svim značajnim odlukama koje bi donela centralna vlada smeštena u Sarajevu pošto su oni znali da će postojati neka nominalna centralna vlada u Sarajevu. I šesta tačka i poslednja je da se подели Sarajevo.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Ambasadore, ovi ciljevi koje ste nam opisali da li je fer reći da su oni proizašli iz konteksta u kom je pokušavalo da se razvije Vens-Ovenov mirovni plan za Bosnu?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, oni su se pojavili tokom Konferencije. Bili su i prethodno poznati za vreme Kutiljera, za vreme lorda Karingtona, ali su eksplicitno postali jasni lordu Ovenu i sekretaru Vensu kada su pokušavali da razviju, da dođu do mirnog rešenja za ovaj sukob.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Vaš rad na Međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji se sastojao u tome da se predstavi formalno i Vens-Ovenov mirovni plan za Bosnu svim stranama?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Da, predstavljen je formalno na Konferenciji u Ženevi u januaru 1993. godine.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Da li je taj mirovni plan omogućio bosanskim Srbima da se ostvari bilo koji od ciljeva koje su oni izrazili?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** U stvari nije, odbačeno je svih šest zahteva bosanskih Srba i to eksplicitno.

**TUŽILAC GRUM – PITANJE:** Možete li da nam ukratko opišete Vens-Ovenov mirovni plan i šta se na kraju desilo sa tim planom?

**SVEDOK OKUN – ODGOVOR:** Plan je pozivao da se stvori jedna bosanska država koja bi bila priznata na međunarodnom planu u okviru svojih granica, da bude organizovana kao decentralizovana država koja bi se sastojala od 10 pokrajina. Nije po tom planu postojala Republika Srpska. Plan je pozivao na potpunu demilitarizaciju zemlje. Pozivao je na ostvarivanje viših standarda ljudskih prava unutar zemlje, čije ostvarenje bi nadgledali sudije koje nisu

Bosanci, koji bi donosili krajnje odluke o ostvarenju ljudskih prava i zatim čitav niz vojnih mera. Te pokrajine namerno nisu napravljene na etničkoj osnovi. Od tih 10 pokrajina, šest nije imalo nikakvu etničku većinu. Naravno, pregovarači su se bavili stvarnom zemljom, nisu hteli da povlače linije na Mesecu tako da je u nekim pokrajinama bilo više Muslimana, u drugim više Hrvata, u drugim više Srba, ali suština je bila u tome da se održi, koliko god je moguće, etnička ravnoteža i zaista jedan od osnovnih prigovora bosanskih Srba, nešto oko čega su oni bili besni, je to da je po Vens-Ovenovom planu većina bosanskih Srba trebala da živi izvan pokrajina u kojima su bosanski Srbi bili većina. Moram da kažem da je to za njih bila zaista bolna tačka. Kada je reč o prihvatanju plana, bosanski Hrvati su prihvatili plan odmah nakon njegove prezentacije. Bosanski Muslimani su ga prihvatili nešto kasnije, nakon što su unesene neke promene na karti, a u aranžmanima za prelaznu upravu i između usvajanja plana i primene plana oni su hteli da osiguraju da će postojati centralna vlada i Vens-Ovenov plan se složio sa tim. Bosanski Srbi nikada nisu prihvatili plan, osim što su pod vrlo teškim pritiskom dovedeni do toga da je Karadžić potpisao plan u maju 1993. godine na sastanku u Atini (Athens). On ga je potpisao pod uslovom, kako je rekao, da ga odobri Skupština bosanskih Srba. Međutim, kada se vratio u Bosnu, posle nekoliko nedelja, Skupština bosanskih Srba, kao što se i očekivalo, je odbacila Vens-Ovenov plan. Tako da, ukratko, prihvatili su ga bosanski Hrvati, prihvatili su ga bosanski Muslimani, a odbacili bosanski Srbi.

**SUDIJA MEJ:** Moram ovo da privedemo kraju jer moramo danas da završimo ranije. Gospodine Grum, možete li da nam dati broj dokaznog predmeta tako da znamo kada se vratimo, mi negde imamo Vens-Ovenov plan kao dokazni predmet.

**TUŽILAC GRUM:** To su tabulatori 7, 8, 9 dokaznog predmeta Tužilaštva 396.

**SUDIJA MEJ:** To je uvedeno ranije kao dokazni predmet?

**TUŽILAC GRUM:** Izvinjavam se, to je tabulator 10, dokaznog predmeta 396. I ovde takođe imam reference za sastanke koje sam pominjao Pretresnom veću, pa možete da ih pogledate u dnevniku.

**SUDIJA MEJ:** Hvala lepo. A kakva je situacija za sutra? Sutra očekujemo generala Mangama?

**TUŽILAC GRUM:** Da, a onda u petak nastavljamo sa ispitivanjem ambasadora Okuna.

**SUDIJA MEJ:** Da li postoji još jedan svedok za sutra ili možemo da zamolimo ovog svedoka da se vrati sutra ako je moguće?

**TUŽILAC NAJS:** Najbolje bi bilo da nam bude na raspolaganju tako da možemo da ga pozovemo telefonom pre druge pauze, u slučaju da završimo ranije, jer mi mislimo da će nam trebati otprilike pola sata za glavno ispitivanje sutra.

**SUDIJA MEJ:** Da, to bi nam bilo od velike koristi da bismo mogli da završimo sa svedokom u petak. Naravno, mi ćemo možda da radimo malo duže u petak da bismo završili. Ambasadore, vi ste čuli o čemu smo razgovarali. Ako biste bili na raspolaganju sutra ujutru, barem negde blizu telefona, tako da možemo da vam se javimo kada vidimo kako budemo napredovali sa jednim drugim svedokom, da bismo mogli sutra da nastavimo sa vašim svedočenjem. Sada ćemo prekinuti sa radom i nastavićemo sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo